

[Finansministeren.]

Forslag til lov om ændring af visse forbrugsafgifter. (Forhøjelse af afgiften af cigaretter, fintskåret røgtobak, spiritus, vin og øl),

forslag til lov om ændring af lov om registreringsafgift af motorkøretøjer m. v.,

forslag til lov om ændring af lov om vægtafgift af motorkøretøjer m. v.,

forslag til lov om ændring af lov om forbrugsbegrænsende foranstaltninger. (Afgift af vaskemaskiner, køleskabe, frysebokse, el-komputere og støvsugere m. m. Forhøjelse af afgift af fjernsynsmodtagere),

forslag til lov om afgift af elektricitet og

forslag til lov om afgift af lystfartøjer m. v.

I tilslutning hertil skal jeg gøre rede for regeringens forslag vedrørende begrænsninger i de offentlige udgifter i 1975-76 og følgende finansår.

Hensigten med dette omfattende oplæg til ændringer i både skatte- og udgiftspolitikken er at bryde med den udvikling, vi har været inde i gennem en årrække, med stærkt stigende offentlige udgifter og stigende skattesatser. Samtidig vil forslagene udgøre et væsentligt led i regeringens bestræbelser på at bremse inflationen og rette op på den økonomiske balance. Jeg tror, at dette er bestræbelser, som vil imødekomme et udbredt og stærkt behov i befolkningen, og det er efter regeringens opfattelse nødvendigt, at der nu tages energisk fat på at ændre kursen i vor økonomi. Den debat, der i sidste uge var her i folketinget om perspektivplanredigørelsen, viste, at der er en bred tilslutning til at komme i gang med det praktiske arbejde på en sådan sanering.

Inden jeg går ind på de enkelte forslag, vil det være naturligt at give en sammenfattende oversigt over de tendenser i vor økonomi, som er baggrunden for regeringens ønske om allerede nu at styrke den efterspørgselsdæmpende politik.

De oplysninger, der foreligger om udviklingen i den forløbne del af året, peger alle i retning af, at den danske økonomi er præget af den alvorlige mangel på balance, som blev tegnet med al tydelighed i den økonomiske oversigt fra marts, og som åbner dystre perspektiver for det videre økonomiske forløb, hvis der ikke hurtigt lægges en mere langsigtet fast linje for den økonomiske politik.

De netop offentliggjorte tal for handelsbalancen i første kvartal og valutaudviklingen frem til udgangen af april bekræfter til fulde den alvorlige forringelse af betalingsbalancen. Handelsbalancen har i årets første kvartal udvist et underskud på ca. 4,5 mia kr. eller dobbelt så meget som i første kvartal sidste år. Underskuddet på den samlede løbende betalingsbalance må for årets første kvartal anslås at have beløbet sig til godt 3 mia kr. eller næsten tre gange så meget som i første kvartal 1973. Selv om man tager hensyn til, at der omkring årsskiftet er sket nogle tilfældige forskydninger i udenrigshandelen, som har belastet merimporten i første kvartal, tyder alt dog på, at niveauet for det løbende underskud på betalingsbalancen i den forløbne del af året snarere har været større end det niveau på 7 mia kr. for 1974 som helhed, der blev skønnet i den økonomiske oversigt fra marts. Også valutaudviklingen bekræfter forringelsen af betalingsbalancen. I de første fire måneder af året er valutastillingen blevet forringet med ca. 1 mia kr., selv om der i samme periode er hjemtaget udenlandske lån for 1,8 mia kr., og selv om der er sket en opjustering af de private bankers valutastilling med 0,5 mia kr.

Den ugunstige udvikling på betalingsbalancen skyldes i første række den fortsatte voldsomme vækst i udgifterne til importen; de har været næsten 50 pct. større end i første kvartal sidste år, mens eksportindtægterne er steget med en tredjedel. De enorme stigninger i oliepriserne er en væsentlig årsag til importforøgelsen, idet de samlede importudgifter til energi er mere end fordoblet. Men også bortset herfra har importstigningen været meget stærk, næsten 40 pct., hvilket især afspejler, at prisstigningerne også for andre importvarer end brændsel har været meget betydelige. Tillige er importmængderne fremdeles gået i vejret.

Vi kan ikke afskærme os fra de udenlandske prisstigninger, men vi både kan og skal holde så meget igen på den hjemlige efterspørgsel, at importstigningen — målt i mængde — midlertidigt bringes til ophør, og således at eksporterhvervene ikke som følge af mangel på arbejdskraft hæmmes i at udnytte de foreliggende afsætningsmuligheder.

Efterspørgsels- og produktionsudviklin-

[Finansministeren.]

gen i flere industrilande synes nu at tegne sig noget lysere end vurderet tidligere på året. Det er dog under alle omstændigheder klart, at afsætningsvilkårene på eksportmarkederne vil være vanskeligere end sidste år. Dette gælder både for industri- og landbrugseksporten. Usikkerheden om den internationale konjunkturvurdering i 1974 knytter sig især til virkningerne af de store betalingsbalanceforskydninger, der er resultatet af olieprisstigningerne, og som nu for alvor er begyndt at gøre sig gældende.

For lande med en i forvejen ugunstig betalingsbalance rejser denne udvikling særlige problemer, og de italienske foranstaltninger over for importen er en tydelig illustration af den risiko, som situationen indebærer. Hvis de italienske indgreb over for den frie vareudveksling bliver af midlertidig karakter og ikke danner skole, skulle man nok kunne påregne nogenlunde rimelige afsætningsvilkår på eksportmarkederne i år, selv om der naturligvis altid knytter sig en usikkerhed til vurderingen af de internationale konjunkturudsigter. En mere markant forbedring i den internationale konjunktursituation kan man ikke håbe på før i 1975.

Under disse omstændigheder må regeringen betragte det som bydende nødvendigt, at vi dels fjerner den belastning af betalingsbalancen, der skyldes et hjemligt efterspørgselspres, dels skaber plads for, at eksporterhvervene fuldt ud kan udnytte de foreliggende afsætningsmuligheder i udlandet. De forbrugsbegrænsende foranstaltninger, som regeringen nu foreslår, må ses i lyset heraf. Oplysningerne om udviklingen i ledigheden viser, at den høje økonomiske aktivitet, der kendetegnede 1973, er fortsat ind i 1974. Det gælder byggeaktiviteten i kraft af det fortsat store igangværende boligbyggeri og den glædelige forøgelse af erhvervenes investeringer, og det gælder det private forbrug, som efter alt at dømme fortsat er steget i første kvartal. Som anført i den økonomiske oversigt fra marts vil der ske en afmatning af byggeaktiviteten i løbet af året. På den anden side var der risiko for øget efterspørgselspres fra det private forbrug i kraft af de betydelige indkomststigninger, der er udløst i de seneste måneder.

En tilbageholdenhed er også nødvendig af hensyn til udviklingen af de indenlandske

rente- og kreditforhold. Det stærke fald i obligationskurserne er fremkaldt af det alt for store boligbyggeri, der blev sat i gang i 1972 og 1973, og efterhånden som udbuddet af obligationer hører op med at stige, vil den effektive rente igen kunne blive nedbragt. Men det er vigtigt at støtte og fremme en sådan udvikling henimod et mere normalt renteniveau. Dette vil ske ved den stramning af finanspolitikken, som regeringen nu foreslår. Dermed vil der også blive skabt forudsætninger for, at kreditgivningen kan blive i stand til at opfylde de krav, som en udvidet produktion til eksport vil stille.

Selv om der siden slutningen af 1973 utvivlsomt er sket en vis lettelse i eksporterhvervenes arbejdskraftforsyning, er det dog regeringens overbevisning, at der af hensyn til betalingsbalanceudviklingen må ske en yderligere begrænsning af den indenlandske efterspørgsel. Eksporterhvervene vil med de tålelige internationale afsætningsvilkår kunne opsuge ressourcer fra hjemmemarkedserhvervene.

Et underskud på betalingsbalancen på 7 mia kr. eller mere er ensbetydende med, at Danmark står i et helt utilfredsstillende afhængighedsforhold af udlandet, som skal låne os penge til at dække underskuddet. Det er samtidig ensbetydende med en stor permanent risiko for, at valutasituationen med kort varsel kan presse os til at gennemføre omfattende indgreb i økonomien, som vil gå hårdt ud over beskæftigelsen.

Det er derfor regeringens mål, at vi gennem hurtige, effektive indgreb nu skal opnå en reduktion af underskuddet allerede i 1974 og lægge grunden til en yderligere væsentlig forbedring i 1975.

Regeringens forslag skal sikre, at der allerede i år opnås en betydelig begrænsning af stigningen i det private forbrug. Derved opnås både en reduktion af importen og en forøgelse af den del af den danske produktion af varer og tjenesteydelser, der kan afsættes til udlandet.

Jeg skal derefter omtale indholdet i de seks lovforslag om afgiftsændringer.

Cigaretter vil stige med 2 øre pr. stk., inkl. moms, en flaske snaps med ca. 3 kr. og f. eks. en flaske cognac med ca. 4 kr., ekskl. moms. Rød- og hvidvin vil stige med 70 øre pr. flaske og hedvin med 1 kr. 5 øre pr. flaske — må jeg sige, at det er en trykfejl,

[Finansministeren.]

når der i bemærkningerne til lovforslaget står 1 kr. 50 øre pr. flaske. Hertil kommer momsvirkningen. For øllets vedkommende er der tale om en stigning på 5 øre pr. flaske almindelig pilsner; også her skal momsen lægges til. Der foreslås også en kraftig forhøjelse af afgiften på den tobak, der bruges til såkaldt hjemmerulning af cigaretter. Som rejsegodsreglerne i EF er udformet, er det muligt at indføre cigaretpapir told- og afgiftsfrit i endog meget store mængder, hvilket har været til skade for salget og dermed afgiftsprovenuet af cigaretter her i landet. De her foreslåede afgiftsforhøjelser vil antagelig give en merindtægt på ca. 400 mill. kr. på årsbasis.

Lovforslaget om en forhøjelse af registreringsafgiften på motorkøretøjer går ud på at forhøje prisen på gaden for almindelige personbiler med ca. 25 pct., for små varevogne med ca. 20 pct., for større varevogne med ca. 10 pct. og for små lastbiler med godt 5 pct. Hyrevogne, turistbusser og de store lastbiler rammes ikke. Det er for de almindelige personbiler og for de små varevogne en betydelig forhøjelse, der foreslås, og da forhøjelsen har karakter af en tillægsafgift, der bortfalder med udgangen af indeværende år, vil den nok være en kraftig dæmper på bilimporten i resten af året. Det er naturligvis usikkert, i hvor høj grad disse afgiftsforhøjelser fører til en forøgelse af provenuet eller en reduktion af afsætningen. Prisstigningen kan få en mærkbar indflydelse på omsætningen i bilbranchen, og lovforslaget indeholder derfor en bestemmelse, der giver finansministeren mulighed for at give forhandlerne en vis henstand med betalingen af afgiften. Lovforslaget indeholder også en bestemmelse, hvorefter registreringsafgiften ikke forhøjes for nye køretøjer, der senest i går er blevet solgt til brugere i henhold til en endelig skriftlig aftale. For at undgå en hamstringsimport, tillægger regeringen det overvejende stor betydning, at dette lovforslag har virkning fra og med i dag, altså fra midnat.

Lovforslaget om forhøjelse af vægtafgiften omfatter ligesom lovforslaget om forhøjelse af registreringsafgiften ikke blot personbiler — med undtagelse af hyrevogne og turistbusser — men også varevogne, der benyttes til såvel personbefordring som gods-transport. For personbiler er der tale om en forhøjelse med 2/3 af de satser, der gælder i dag. Det svarer til en forhøjelse på mellem 300 og 600 kr. pr. år for en almindelig personbil. For almindelige varevogne er forhøjelsen på 100 pct., men afgiften vil alligevel være under halvdelen af afgiften på personvognene. Merindtægten skønnes at blive 635 mill. kr. på årsbasis, hvoraf 20 mill. kr. falder på varevognene. Det skulle bringe årsprovenuet af vægtafgiften op på godt og vel 2 mia. kr. med den nuværende vognpark. De foreslåede forhøjelser af registreringsafgiften og vægtafgiften vil ikke blot medføre en betydelig reduktion af importen af biler i 1974, men vil formentlig samtidig medføre en langsommere stigning i benzinimporten.

Med det følgende lovforslag er det hensigten at forhøje afgiften for en enkelt vare og i øvrigt at inddrage nye vareområder under afgiftspligt. Afgiftsforhøjelsen tager sigte på tv-apparater og udvidelsen af afgiftspligten på de såkaldte hårde hvidevarer og tilgrænsende vareområder. Også båndoptagere foreslås gjort afgiftspligtige. Almindelige båndoptagere foreslås beskattet med samme sats som radiomodtagere, dvs. med 10 pct. af engrosprisen, tv-apparater og båndoptagere hertil foreslås beskattet med 50 pct. af engrosprisen. I øjeblikket er tv-apparater beskattet med 20 pct., mens båndoptagere er fri for anden afgift end moms. De hårde hvidevarer og andre husholdningsartikler foreslås beskattet med 33 1/3 pct. af engrosprisen. De fleste af de her foreslåede ændringer tænkes ligesom den forhøjede registreringsafgift af biler kun at have gyldighed indtil udgangen af indeværende år; båndoptagernes afgiftspligt er undtagelsen, der bekræfter denne regel.

Den midlertidige gyldighed forøger forslagene dæmpende virkning på importen i

[Finansministeren.]

1974. Bl. a. for at opnå denne virkning må regeringen tillægge en meget hurtig vedtagelse af dette lovforslag den største betydning. Man må regne med, at stigningerne i detailpriserne gennemgående vil være af en størrelsesorden på 25 pct. Hvis man kunne se bort fra en nedgang i det nuværende forbrug, svarer afgiftspålægget til et årsprovenu på ca. 400 mill. kr. Jeg skal for en fuldstændigheds skyld tilføje, at det ikke er tanken at foretage nogen beskatning af de lagre, der allerede findes i detailhandelen.

Inden jeg går videre til at omtale de to sidste lovforslag, skal jeg oplyse, at de foreslåede afgifter på hvidevarer m.m. har givet regeringen anledning til at overveje en midlertidig ændring af de regler for afgiftsfrihed, der er fastsat for turisternes og andre rejsendes indførsel af varer. Vi har jo en bestemmelse, der tillader fri indførsel for 950 kr. fra EF-lande af varer, der ikke som tobak, spiritus, vin, øl og for øvrigt også kaffe, te og parfume, er underkastet mængdemæssige begrænsninger. Denne beløbsgrænse var indtil udgangen af 1972 i Danmark 350 kr. Forhøjelsen til 950 kr. gjorde det dengang nødvendigt at halvere engrosafgiften på radioapparater på grund af konkurrencen fra bl. a. Tyskland. Indførelsen af en afgift på hårde hvidevarer og andre husholdningsartikler gør det efter regeringens opfattelse nødvendigt af hensyn til det danske erhvervsliv, navnlig i grænseegnene, at reducere de 950 kr. til 350 kr. og samtidig skærpe rejsegodsreglerne for bl. a. vin på grund af afgiftsforhøjelsen. Vi vil snarest tage kontakt med EF herom.

Jeg skal herefter kort omtale afgiften på elektricitet. Den vil lige så lidt som de andre afgiftsforanstaltninger komme til at forøge erhvervslivets omkostninger; den vil kun ramme det private forbrug og de virksomheder, som ikke er momsregistrerede, det vil jo navnlig sige pengeinstitutterne. Elforbruget er meget importkrævende, og det tilsigtes gennem denne nye afgift at tilskynde til en stærkere tilbageholdenhed med elforbruget. Regeringen foreslår en afgift pr. kilowatttime på 5 øre. Det svarer nogenlunde til en prisstigning på 20-25 pct. Det forbrug, som vil blive ramt, har en størrelse, som skulle betinge en indtægt på 400 mill. kr. årlig.

Et lovforslag som dette kræver naturligvis ikke den samme hurtige behandling som de lovforslag, jeg indtil nu har nævnt, og jeg beder det udvalg, hvortil lovforslagene henvises, tage med i sine overvejelser, at vi kan forudse, at der i de kommende år skal stilles meget betydelige ressourcer til rådighed for kraftværksudbygningen.

Når jeg omtaler lovforslaget om lystbådeafgift til sidst, er det ikke fordi jeg mener, at det har de dårligste chancer for at blive vedtaget af folketinget. Forklaringen er den, at selv en afgift på de foreslåede 25 pct., som — i hvert fald i første omgang — må siges at være af en ganske betragtelig størrelse, så vidt jeg kan se, kun kan indbringe ca. 25 mill. kr. på årsbasis. Heroverfor står omkostninger ved en administration, som nok ikke bliver ganske let. De 200.000 kr., der er nævnt i bemærkningerne til lovforslaget, dækker kun toldvæsenets direkte udgifter ved lovens administration, og dertil kommer jo et administrativt merarbejde, som vil trække toldvæsenets folk fra andre opgaver. Også bådeværfterne m. fl. vil naturligvis få udgifter til lovens administration, men alt taget i betragtning mener jeg dog, det er rigtigt at tage denne afgift med. At den kræver en endog meget hurtig vedtagelse her i folketinget siger sig selv. Ligesom i lovforslaget om en forhøjelse af registreringsafgiften er der i lovforslaget om en afgift på lystfartøjer indsat en bestemmelse, der skal hindre, at afgiften, der betyder en prisstigning på 25 pct., rammer de skriftlige aftaler, der allerede måtte være indgået.

De seks lovforslag om afgiftsforhøjelser ville, hvis de virkede i et fuldt år, med uændret omsætning medføre et merprovenu på ca. 2,9 mia kr., eller knap 3 pct. af det private forbrug. Afgiftsforslagene vil dog næppe medføre en tilsvarende begrænsning af det private forbrug. Samtidig må forudses en massiv virkning på importen af biler og andre varige forbrugsgoder, altså en aflastning af importudgifterne i den periode, hvor underskuddet på betalingsbalancen ville være størst. Disse virkninger opnås uden, at afgifterne virker belastende på eksporterhvervenes omkostninger.

Afgiftsforslagene er dermed et naturligt supplement til den økonomiske politik, regeringen i øvrigt har lagt til rette for 1974. Gennem besparelserne på finansloven er det

[Finansministeren.]

sikret, at statens udgifter ikke viser nogen stigning fra 1973-74 til 1974-75 ud over pris- og lønstigningerne. For de kommunale budgetter er aftalt omfattende besparelser på anlægsudgifterne i forhold til de oprindelige kommunale budgetforslag. Samtidig vil igangsættelsesstoppet for alle offentlige investeringer medvirke til et roligt forløb i det offentliges investeringsudgifter.

For boligbyggeriet gør sig gældende, at den hurtige stigning i priser og i renteniveauet har forstærket den afdæmpning, der var indtruffet efter de foregående års stærke aktivitet.

Med de foran nævnte udsigter til en fornyet fremgang i de udenlandske konjunkturer, og med den meget stærke begrænsning af den indenlandske efterspørgsel, som regeringens gennemførte og foreslåede politik indebærer, er der virkelig gode muligheder for at opnå en styrkelse af vor økonomiske situation allerede i løbet af 1974.

Hermed sikrer vi os tillige et bedre udgangspunkt for regeringens forslag for den økonomiske politik for 1975, der som nævnt på samme tid er en økonomisk saneringsplan og en skattereform med en meget betydelig aflastning af indkomstskatterne.

Jeg skal først omtale indholdet af skattereformen og derefter dens betydning for saneringspolitikken.

Regeringens forslag til en reform af indkomstskatterne omfatter to lovforslag, som nævnt forslag til lov om ændring af forskellige bestemmelser om skattemæssige fradrag og særskilt beskatning af medhjælpende hustruer, og forslag til lov om ændring af udskrivningsloven. Reformen foreslås gennemført allerede med virkning for det kommende indkomstår, 1975, og der vil senere blive fremsat lovforslag om statsindkomstkattens udskrivningsprocent for kalenderåret 1975.

Hovedformålet med regeringens skattereform er at få gennemført virkelig mærkbare nedsættelser af de personlige indkomstskatter, der skal betales i 1975. Samtidig foreslås beskatningsreglerne ændret, således at beskatningen af merindtægter nedsættes forholdsvist meget for skatteydere med almindeligt forekommende indkomster fra 30.000-40.000 kr. og op til omkring 80.000 kr.

Derudover indeholder lovforslagene forenk-

lede regler om indkomstbeskatning af folke- og invalidepensionister og ny regler om beskatningen af medhjælpende hustruer, hvorved der bliver bedre overensstemmelse mellem de forskellige regler om beskatningen af gifte kvinder, der arbejder uden for hjemmet.

En afgørende forudsætning for, at der kan gennemføres mærkbare nedsættelser i den personlige indkomstskat for 1975, er, at statsindkomstkattens provenu kan nedsættes med et betydeligt beløb.

Hvis indkomstskatterne for 1975 skal beregnes efter samme udskrivningsregler som i år, men med sædvanlig pristalsregulering, skønnes den samlede udskrivning at blive på omkring 58,6 mia kr. Heraf udgør statsskatterne omkring 30,8 mia kr., de kommunale indkomstskatter og de kirkelige afgifter omkring 23,2 mia kr. og de forskellige bidrag, der opkræves sammen med indkomstskatten, ca. 4,6 mia kr.

Ved udarbejdelsen af skattereformen har regeringen forudsat, at der ved en række ændringer i såvel det øvrige skatte- og afgiftssystem som i det offentliges udgiftspolitik tilvejebringes forudsætninger for at nedsætte provenuet af statsindkomstskatten med ca. 30 pct. eller ca. 10 mia kr. Derimod er der ved udarbejdelsen af skattereformen ikke regnet med nedsættelse i provenuet af de kommunale indkomstskatter og de sociale bidrag. Herefter vil de 10 mia kr.s skatnedsættelse betyde, at den samlede indkomstskat til stat og kommuner m. v. nedsættes fra de nævnte 58,6 til 48,6 mia kr. eller med 17 pct.

En så stor nedsættelse af udskrivningsbehovet vil gøre det muligt at gennemføre ret store nedsættelser, ikke alene i de skattebeløb, som skatteyderne i alt skal betale, men også i de procenter, hvormed skatten af merindtægter beregnes.

Imidlertid er beskatningen af merindtægter hos mange skatteydere med almindelige løn- eller erhvervsindtægter efterhånden kommet op på omkring 60 pct. Regeringen har derfor fundet det nødvendigt at foreslå yderligere foranstaltninger for at gøre folk mere interesseret i at forøge deres indtægt gennem øget arbejdsindsats og initiativ.

En del af baggrunden for den nuværende høje beskatning må søges i, at de mange fradrag, der indrømmes ved indkomstopgø-

[Finansministeren.]

relsen, medfører en kraftig beskæring af beskatningsgrundlaget. I 1975 regner man således med, at skatteydernes indkomster efter de gældende regler vil blive nedsat med ca. 30 pct., før man når frem til de indkomster, hvoraf skattebeløbene skal beregnes. Disse store nedsættelser i beskatningsgrundlaget er medvirkende til, at beskatningsprocenterne må blive forholdsvis høje for at skaffe dækning for udskrivningsbehovet.

For at bryde denne udvikling med store fradrag og høje beskatningsprocenter, der navnlig rammer merindtægter, foreslår regeringen nu, at der gennemføres en reel begrænsning af fradragene ved indkomstopgørelsen.

Regeringens fradragsforslag går ud på at begrænse lønmodtagerfradraget og de selvstændige erhvervsdrivendes fradrag for driftsomkostninger samt fradraget for renteudgifter. Fradragsretten for udgifter til syge- og ulykkesforsikring foreslås ligeledes begrænset. Endelig foreslås det at ændre personfradraget og hustrufradraget fra at være et fradrag i indkomsten til at blive et fradrag i de beregnede skatter.

For lønmodtagerne foreslås det at begrænse adgangen til at fradrage de udgifter, der falder ind under de gældende regler om lønmodtagerfradraget. Efter forslaget skal sådanne udgifter kun kunne fradrages i det omfang, de overstiger et grundbeløb på 2.000 kr. eller 10 pct. af lønindtægten. Grundbeløbet på 2.000 kr. skal undergives en pristalsregulering.

For selvstændige erhvervsdrivende fremsættes der forslag om en lignende begrænsning i fradragsadgangen. En egentlig begrænsning af de selvstændige erhvervsdrivendes fradrag af driftsudgifter vil imidlertid give en del praktiske vanskeligheder. Det gælder især, hvor skatteansættelsen af den erhvervsdrivende bygger på en indirekte indkomstopgørelse. Begrænsningen foreslås derfor i stedet gennemført ved at forhøje den erhvervsdrivendes skattepligtige indtægt med et grundbeløb på 2.000 kr. Også dette grundbeløb skal naturligvis pristalsreguleres. Forhøjelsen skal dog højst udgøre 10 pct. af den skattepligtiges overskud ved selvstændig erhvervsvirksomhed, således som det fremkommer efter fradrag af

driftsomkostninger, herunder bl. a. afskrivninger og henlæggelser til investeringsfonds. Før 10 pct.s reglen anvendes, skal overskuddet ved selvstændig erhvervsvirksomhed forhøjes med renteudgifter og nedsættes med de rente- og udbytteindtægter, som er beregnet ved opgørelsen af overskuddet.

Der findes særlige fradragsregler for personer under sømandsbeskatningen. Således træder et såkaldt sømandsfradrag i stedet for bl. a. lønmodtagerfradraget. De nu foreslåede begrænsninger af lønmodtagerfradraget må naturligvis følges op med en ændring af sømandsbeskatningen, og et forslag herom vil senere blive fremsat.

Noget lignende gælder for det såkaldte Grønlandsfradrag. Det er et fradrag, der gives ved beskatning af indkomst, som er indtjent i Grønland. Fradraget træder i stedet for lønmodtagerfradraget, og det må også følges op af de foreslåede begrænsninger af lønmodtagerfradraget. Der vil senere også blive fremsat lovforslag herom.

Lovforslaget begrænser som nævnt skatteydernes fradrag for renteudgifter. De foreslåede regler går ud på, at skatteyderen kun skal kunne fradrage det beløb, hvormed hans samlede årlige renteudgifter overstiger et grundbeløb på 4.000 kr. Dette grundbeløb skal undergives pristalsregulering.

Den foreslåede begrænsning skal gælde for alle renter, uanset om gældsforpligtelsen er stiftet som led i skatteyderens erhvervsvirksomhed eller af hensyn til hans privatforbrug. Forslaget omfatter således også renter af gæld i fast ejendom, herunder gæld i ejerboliger.

Efter lovforslaget skal begrænsningen af rentefradraget gælde, selv om en skatteyder med renteudgifter tillige har en renteindtægt. Det er altså bruttorenteudgiften, der nedsættes med det omtalte grundbeløb. Der vil gerne tilføje, at under udvalgsbehandlingen vil der blive lejlighed til at overveje de praktiske muligheder for i stedet at lægge vægt på den såkaldte nettorenteudgift, dvs. det beløb, hvormed skatteyderens renteudgifter overstiger hans renteindtægter. Regeringen er af den opfattelse, at rimelighedshensyn kan tale for en ordning, som bygger på nettorenteudgiften.

Efter forslaget henføres udgifter til syge- og ulykkesforsikring til den gruppe af forsikringsudgifter, der kun kan fradrages in-

[Finansministeren.]

den for en fælles overgrænse på 3.000 kr. årlig. Dette forslag hænger sammen med, at sygeforsikringsfradraget efter gennemførelsen af den offentlige sygesikring kun vil have betydning for skatteydere, som har suppleret den offentlige sikring med anden sygesikring.

De foreslåede begrænsninger i fradragene ved opgørelsen af de skattepligtige indkomster skønnes i alt at ville ændre omkring 9,5 mia kr. i 1975. Den deraf følgende forøgelse i beskatningsgrundlaget vil selvfølgelig ikke medføre nogen samlet skattelettelse. Der vil alene blive tale om en vis omfordeling af skattebyrden hos de enkelte skatteydere, alt efter hvor meget den enkeltes beskatningsgrundlag forøges som følge af begrænsningerne i fradragsmulighederne. Derimod vil forøgelsen af det samlede beskatningsgrundlag give sig udslag i, at man kan opnå samme provenu ved lavere beskatningsprocenter, og lavere beskatningsprocenter betyder som nævnt, at skatten af merindtægter nedsættes.

Nedsættelserne i de skattebeløb, der i alt skal betales af skatteydere med indkomster af forskellig størrelse, skal efter forslagene gennemføres ved ændringer i selve skatteberegningen. De to vigtigste ændringer vedrører dels statsskatteskalaen, dels de såkaldte beregningsfradrag, personfradrag og hustrufradrag, der foretages af skattevæsenet som led i selve skatteberegningen.

De foreslåede ændringer i beregningsfradragene går ud på at forhøje personfradraget, at bevare hustrufradraget og at ændre begge fradrag, der nu gives som fradrag i indkomsten, til fradrag i skatten.

Personfradraget er i år 6.100 kr. I 1975 vil pristalsreguleringen bevirke, at det stiger til 7.000 kr. De 7.000 kr. foreslås nu forhøjet til 10.000 kr. i 1975 med sædvanlig pristalsregulering i de følgende år.

Fradraget i skatten foreslås beregnet for hver skatteart for sig, og fradraget i statskatten skal beregnes med statsskatteskalaens laveste beskatningsprocent omregnet med årets udskrivningsprocent. Hvis den beregnede beskatningsprocent f. eks. er 13,5, vil alle skatteydere med ret til ét personfradrag få den beregnede statsskat sat ned med et beløb, nemlig 13,5 pct. af 10.000 kr. eller 1.350 kr.

Denne fradragsteknik bevirker, at statskatten af de første 10.000 kr. netop svarer til fradraget i statsskatten. Derved bliver den skattefri bundgrænse, der efter de gældende regler vil være 7.000 kr. i 1975, forhøjet til de 10.000 kr. For skatteydere, der har ret til dobbelt personfradrag, fordi deres hustru arbejder i hjemmet, vil bundgrænsen altså stige fra de efter gældende regler 14.000 kr. til 20.000 kr. Det vil bidrage til at give skatteydere med forholdsvis lave indkomster en rimelig andel i de foreslåede skattenedsættelser.

Skatteydere med højere skattepligtige indkomster vil derimod ikke få fordel af, at personfradraget er forhøjet. Det gældende personfradrag i indkomsten på 7.000 kr. medfører, at skatteydere med indkomster, der ligger over den gældende proportional-skattegrænse, får nedsættelser i statsskatten på fra ca. 1.900 kr. til ca. 2.900 kr., mens det foreslåede fradrag i skatten — altså efter gældende regler — som nævnt kun udgør 1.350 kr.

Også ved beregning af kommuneskat, kirkelige afgifter og sociale bidrag foreslås personfradraget forhøjet til 10.000 kr. og givet som et fradrag i skatten. For disse skatter foreslås fradraget beregnet som udskrivningsprocenten af personfradraget. Da udskrivningsprocenten for disse skatter og bidrag er ens på alle indkomstrin, bliver indkomstskatten den samme, hvad enten det forhøjede personfradrag gives som fradrag i indkomsten eller som fradrag i skatten. Den skattefri bundgrænse vil blive den samme som for statsindkomstskatten, uanset om de kommunale udskrivningsprocenter er forskellige.

Hustrufradraget for særskilt beskattede gifte kvinder foreslås beregnet efter de gældende regler. Dog skal fradraget ændres til et fradrag i skatten. Det sker ved, at hustrufradraget slås sammen med det forhøjede personfradrag, forinden fradraget i skatten beregnes med de omtalte beskatnings- og udskrivningsprocenter. De hidtil gældende regler om, at uudnyttet personfradrag og hustrufradrag hos den ene ægtefælle skal overføres til den anden ægtefælle, skal efter forslaget også gælde for fradraget i skatten.

De særlige regler om beskatningen af ægtepar, hvor hustruen i væsentligt omfang

[Finansministeren.]

deltager i driften af mandens eller ægteparrets erhvervsvirksomhed, foreslås ændret på flere områder.

Efter de gældende regler skal der ved beregning af mandens skat foretages en opdeling af indkomsten, således at 25 pct., dog højst 15.200 kr., anses for indtjent af hustruen. Samtidig gives der ved beregning af mandens skat et særligt hustrufradrag på indtil 1.200 kr.

Disse regler foreslås nu ændret, sådan at 25 pct. af virksomhedens overskud betragtes som indtjent af hustruen og beskattes særskilt hos hende sammen med eventuel anden særskilt hustruindtægt. Hustruens andel kan dog højst udgøre 30.000 kr. Denne grænse skal gælde i 1975 og pristalsreguleres i de følgende år.

Samtidig foreslås det, at medhjælpende hustruer skal have almindeligt hustrufradrag på indtil 2.000 kr., der ligesom de øvrige hustrufradrag skal gives som fradrag i skatten.

Endelig foreslås det helt at afskaffe den gældende regel om, at særskilt hustruindkomst — f. eks. lønindtægt — på over 2.400 kr. udelukker beskatning som medhjælpende hustru.

Som led i skattereformen har regeringen lagt vægt på at søge de særlige regler om beskatningen af folke- og invalidepensionister m. fl. forenklet. Disse regler er ret uoverskuelige og bidrager på uheldig måde til at beskære pensionisternes ekstrairntægter.

Princippet i de gældende regler er, at folkepensionister i vidt omfang skal have højere personfradrag end andre skatteydere. En del af disse personfradragsforhøjelser aftrappes, når pensionisternes ekstrairntægt stiger, og dette skærper skatten af deres ekstrairntømster. Enlige pensionister får særskilt høje personfradrag uanset indkomstens størrelse, idet de altid har ret til to almindelige personfradrag.

Det omtalte forslag om at forhøje det almindelige personfradrag til 10.000 kr. og at ændre det til et fradrag i skatten vil gøre det muligt helt at ophæve de gældende særegler for gifte pensionister. De vil efter forslagene praktisk taget få samme skattelettelse som andre gifte skatteydere, selv om deres særligt høje personfradrag helt afskaffes.

For enlige pensionister, der hidtil har fået mindst to personfradrag, vil det ikke være muligt helt at undgå særegler, uden at deres skattemæssige stilling forringes. Derfor foreslås det, at enlige pensionister skal have det foreslåede personfradrag på 10.000 kr. forhøjet med 70 pct., forinden deres fradrag i skatten beregnes. Derved vil de få stort set samme skattelettelse som andre enlige personer.

For kommuneskatterne og de sociale bidrag vil begrænsningerne i fradragene ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst og forhøjelsen af personfradraget for samtlige skatteydere nogenlunde opveje hinanden. Derfor vil den samlede udskrivningsprocent for de sociale bidrag blive den samme som i 1974, nemlig 4 pct. for personer under 67 år og 2 pct. for personer over 67 år. Den gennemsnitlige udskrivningsprocent for de kommunale udskrivningsprocenter og de kirkelige afgifter, der i år er 19,4, vil antagelig ikke blive ændret meget i 1975 som følge af lovforslagene. I bemærkningerne til forslaget til lov om ændring af udskrivningsloven er det rent skønsmæssigt anslået, at den gennemsnitlige kommunale udskrivningsprocent i 1975 som følge af skattereformen vil kunne nedsættes ganske lidt, nemlig fra 19,4 til 19,1. I dette skøn er der ikke taget hensyn til, at kommunerne af andre grunde kan foretage ændringer i deres udskrivningsprocenter. Derimod indeholder skattereformen som nævnt muligheder for betydelige nedsættelser af indkomstskatten til staten. Disse skattelettelse vil navnlig fremkomme som følge af den foreslåede ny grundbeløbsskala for statsindkomstskatten.

Den foreslåede skala er udformet således, at der skal beregnes 15 pct. af de første 80.000 kr., 32 pct. af de næste 20.000 kr. og 44 pct. af resten. Denne grundbeløbsskala skønnes at ville indbringe så stort et provenu i 1975, at udskrivningsprocenten kan fastsættes til ca. 90, vel at mærke hvis der tilvejebringes muligheder for at nedsætte provenuet med de 10 mia kr., jeg tidligere har omtalt.

En udskrivningsprocent på 90 betyder, at de tre beskatningsprocenter på 15, 32 og 44 kan nedsættes med en tiendedel til 13,5, 28,8 og 39,6. Disse procenter er lavere end de nuværende beskatningsprocenter; men den væsentligste forskel mellem den gældende og

[Finansministeren.]

den foreslåede skala er, at overgrænsen for det første skalatrin — den såkaldte proportionalsskattegrænse — i den foreslåede skala udvides væsentligt.

Denne forhøjelse vil bevirke, at antallet af skatteydere med indkomster under denne grænse skønsmæssigt anslået vil stige fra ca. 1,3 mill. til ca. 2,5 mill. eller med ca. 1,2 mill. Der vil således blive langt flere skatteydere, der kan forøge deres indkomst, uden at det medfører stigning i beskatningsprocenten. Samtidig vil den foreslåede forhøjelse af personfradraget til 10.000 kr. bevirke, at ca. 150.000 personer helt fritages for at betale indkomstskat.

Skattereformens betydning for de enkelte skatteydere vil selvfølgelig i nogen grad afhænge af, hvor meget deres fradrag efter forslaget beskæres. I bemærkningerne til forslaget til ændring af udskrivningsloyen findes en række eksempler på, hvor store skattelettelser skattereformen vil medføre for personer med indkomster af forskellig størrelse. I disse beregninger er det rent eksempelvis forudsat, at fradragene på de fleste indkomstrin beskæres med 2.000 kr. I så fald vil der blive tale om procentvis meget store skattelettelser for personer, der har meget lave indkomster, og som derfor i forvejen betaler en forholdsvis beskedent skat.

For de øvrige skatteydere vil de største procentvise skattenedsættelser på omkring 30 pct. fremkomme ved en indkomst på 80.000 kr., svarende til den ny proportionalsskattegrænse. Efterhånden som indkomsten fjerner sig fra denne grænse, aftager de procentvise skattenedsættelser gradvis. For indkomster, der ligger under den nuværende proportionalsskattegrænse, er skattelettelserne på over en halv snes procent, og ved meget store indkomster på flere hundrede tusinde kroner bliver nedsettelserne lavere, under en halv snes procent.

Skatteydere, der efter forslaget vil få deres fradrag beskåret med mindre end 2.000 kr., vil få noget større skattelettelser. Til gengæld vil skattenedsættelserne på de forskellige indkomstrin blive noget mindre for de skatteydere, der får deres fradrag beskåret med mere end de 2.000 kr.

Skattereformens virkninger på beskatning

gen af merindkomster vil navnlig blive mærkbare for skatteydere, hvis indkomster ligger over den nuværende proportionalsskattegrænse, men under den foreslåede 80.000 kr.s grænse. På disse indkomstrin vil den samlede beskatningsprocent — den såkaldte marginalskat — i en kommune, hvis udskrivningsprocent svarer til landsgennemsnittet, blive nedsat fra de gældende ca. 50 eller 60 pct. til mellem 36 og 37 pct.

En så kraftig nedsættelse af de procenter, hvormed merindtægten beskattes hos over 1 million skatteydere med almindelige løn- og erhvervsindkomster må virke som en kraftig tilskyndelse til større arbejdsindsats og øget foretagsomhed.

For skatteydere med indkomster, der ligger under den nuværende proportionalsskattegrænse, vil marginals-katten også blive lavere. Her er marginals-katten i gennemsnit ca. 40 pct. efter de gældende regler. Efter forslaget vil den blive nedsat til ca. 36,5 pct. For indtægter over 80.000 kr. vil skattereformen ligeledes medføre lavere marginalskat på de fleste indkomstrin. Her varierer nedsettelserne fra ca. 8 pct. til ca. 1½ pct. På nogle få indkomstrin over 100.000 kr. vil der dog blive tale om en mindre forhøjelse på ca. 3 pct., men dette vil ikke hindre, at de pågældende skatteydere får ret betydelige skattenedsættelser.

De omtalte skattenedsættelser vil også give sig udslag i de trækprocenter, der skal benyttes ved den foreløbige beskatning i 1975. Navnlig vil skatteydere, der ved forskudsregistreringen for 1975 ansættes til indkomster mellem 50.000 og 100.000 kr. få lavere trækprocenter, end hvis de gældende udskrivningsregler opretholdes. Skønsmæssige beregninger tyder på, at skattereformen for disse indkomstrin vil medføre nedsettelser i trækprocenterne af en størrelsesorden på 10-15 procentpoints; altså således at en trækprocent, der f. eks. ville være 52, kan nedsættes med 12 til 40.

Regeringen tillægger det den største betydning, at de lavere beskatningsprocenter for merindtægter kommer til at virke så hurtigt som muligt. Derfor foreslår regeringen, at reformen af indkomstbeskatningen skal have virkning fra og med indkomståret 1975, altså fra den 1. januar 1975.

[Finansministeren.]

Det er naturligvis derfor vigtigt, at folketinget fremmer behandlingen af lovforslagene så meget som muligt. Regeringen er dog klar over, at folketinget må have rimelig tid til behandling af disse temmelig omfattende forslag. Det bliver der også mulighed for. Folketingsudvalget skulle kunne komme godt i gang, inden tinget tager sommerferie, og der kan jo også arbejdes med forslagene sommeren igennem, således at forslagene kan komme til anden og tredje behandling i september måned i indeværende år.

Efter det tidsskema, jeg her har skitseret, vil det efter regeringens bedømmelse være muligt at sætte reformen i kraft den 1. januar 1975 på en forsvarlig måde.

Det vil dog kræve, at embedsmændene og teknikerne allerede nu går i gang med detaljprogrammeringen af den automatiske forskudsregistrering for 1975 på et nyt grundlag.

Samtidig undersøger regeringen mulighederne for at fritage arbejdsgiverne for beregningen af kildeskatten ved at overlade opgaven til pengeinstitutterne, og dette arbejde vil blive fortsat.

Som nævnt forudsætter skattereformen, at der på andre områder af finanspolitikken gennemføres en stramning. Selv om nedsættelsen af indkomstskatten for en del giver anledning til en forøgelse af den private opsparing, er skattelettelsen så omfattende, at den, hvis den stod alene, ville medføre en helt uholdbar vækst i det private forbrug.

De finanspolitiske indgreb, der skal ledsage skattereformen, skal have en sådan styrke, at de ikke blot opvejer den forbrugsforøgelse, som den store skatenedsættelse og ophøret af de midlertidige afgiftsforhøjelser vil medføre. De skal samtidig kunne sikre en fortsat rolig udvikling i den indenlandske efterspørgsel gennem 1975.

Regeringen vil lægge op til, at der gennem fortsatte besparelser på de offentlige budgetter i 1975-76 og de følgende finansår ydes det størst mulige bidrag til at dække skattereformens provenutab, og kun i det omfang sparepolitikken ikke kan bære, kommer nye afgiftsforhøjelser ind i billedet.

Besparelser på de offentlige udgifter er ikke blot et mere effektivt middel til sikring af en begrænsning af væksten i den inden-

landske efterspørgsel, de er samtidig — det tror jeg i hvert fald ingen er i tvivl om — mindre upopulære i befolkningen end afgiftsforhøjelser.

Under finanslovdebatten her i tinget forud for den endelige vedtagelse af finansloven for 1974-75, var der fra så godt som alle sider enighed om, at den stramme udgiftspolitik, som nu er fastlagt for indeværende finansår, måtte videreføres i de kommende finansår. Der var enighed om, at den ret stærke udgiftsstigning, som de nu foreliggende budgetoverslag for statsfinanserne viser, måtte skæres væk. Regeringen vil fremlægge konkrete forslag til udmøntning af denne enighed.

En del af besparelserne må lægges fast nu, fordi både de statslige og kommunale styrelser og institutioner allerede er i gang med at opstille deres budgetforslag for finansåret 1975-76. I det statslige budgetarbejde og under forhandlingerne med de kommunale organisationer har regeringen fastholdt, at de samlede offentlige investeringer ikke må forøges fra 1974-75 til 1975-76; såvel for staten som for kommuner og selvejende institutioner må investeringsbudgetterne kun vise en stigning, der svarer til prisstigningen. Alene for staten indebærer dette en besparelse i forhold til budgetoverslagene for 1975-76 på 800 mill. kr. For kommunerne er der ligeledes tale om en meget kraftig reduktion i forhold til de oprindelige investeringsplaner.

For statens rammebelagte driftsudgifter gennemføres meget omfattende beskæringer, i alt med knap 650 mill. kr., således at forøgelsen af disse udgifter bortset fra pris- og lønstigninger kun vil komme til at udgøre omkring 0,7 pct.

Den hårde sparepolitik slår også igennem over for ønskerne om at fremme ny udgiftsskabende lovgivning, der må holdes på et minimum. Regeringen anser det her for muligt at reducere de på budgetoverslagene anførte reserver til nye udgiftsforslag med 670 mill. kr.

Udover disse besparelser, der på statsbudgettet udgør godt 2,1 mia kr., vil regeringen fremsætte forslag til besparelser på forskellige lovboundne tilskud, og det siger sig selv, at folketinget må have rimelig god tid til at gennemgå disse forslag. Det er i sig

[Finansministeren.]

selv altid kompliceret at gribe ind i de forskellige tilskudslove. Vi står nu med en helt ny åbning i vore muligheder for at ændre på tilskudsreglerne, idet skattereformens stærke reduktion af marginalsattesatserne gør det helt naturligt og ønskeligt at gennemgå en række af de social- og boligpolitiske ydelser. Vi må med andre ord foretage en nyvurdering af samspillet mellem skatter og offentlige ydelser.

Spareplanen for de kommende år må også afspejle de gode viljer til nytænkning for den offentlige sektors ambitioner, som kom frem under folketingets debat om PP II. Vi må forsøge allerede nu i sommerens løb at komme videre med en kraftig gennemgang af de store udgiftsområder.

Fra regeringens side lægges der op til, at den offentlige sparepolitik også skal spille en afgørende rolle i det kommende finansår. Det er målsætningen at opnå samlede besparelser på statsbudgettet af størrelsesordenen 5 mia kr. i 1975-76 og yderligere stigende beløb i de følgende år.

Vi må dog se i øjnene, at det i hvert fald midlertidigt kan blive nødvendigt at underbygge den finanspolitiske stramning gennem en samtidig forhøjelse af den indirekte beskatning. Vi må således erkende, at det kan blive nødvendigt, at der fra 1. januar 1975 må gennemføres en momsforhøjelse som delvis „pris“ for de store skattenedsættelser, der træder i kraft samtidig.

Lad mig her indskyde, at en omlægning af beskatningen fra direkte til indirekte skatter jo i sig selv kan være efterstræbelsesværdig ud fra flere synspunkter; den vil ikke blot fremme interessen hos borgere for at tjene og altså arbejde mere, men også bidrage til at holde forbruget i ave og dermed forøge opsparingen. I snart en halv snes år er der her i landet sket en forskydning i forholdet mellem den direkte og indirekte beskatning, der er gået i den modsatte retning. Hvis man undersøger forholdet mellem personskatter — jeg understreger, at det er personskatter til stat, amts- og primærkom-

muner — på den ene side og indtægten af told og afgifter på den anden side fra 1967, det år, da momsen blev indført, viser det sig, at told og afgifter i procent af den samlede beskatning i 1967 og indtil kildeskatten gennemførtes i 1970, udgjorde omkring 47 pct. I de næste år faldt den til 40 pct. På dette niveau har den indirekte beskatnings andel af den totale beskatning holdt sig i de sidste par år, men for 1974 må vi forvente et yderligere fald til godt 36 pct.

En afgørende forudsætning for, at regeringens saneringspolitik kan gennemføres, er det, at vi får standset den igangværende hurtige inflation. Kun herved er det muligt at skabe ligevægt på betalingsbalancen under opretholdelsen af en høj beskæftigelse. Problemet er jo her, at vi ikke blot skal holde den indenlandske efterspørgsel tilbage, så en større del af produktionen kan afsættes til udlandet, vi skal også sikre, at den danske produktion ikke stiger hurtigere i pris end andre landes, og helst skal vi forbedre konkurrenceevnen. Jo bedre et konkurrenceforhold vi kan opnå, jo mere sikre er vi på, at beskæftigelsen kan opretholdes.

Gennem den omkostningsdæmpende ydelse har regeringen og et flertal i folketinget skåret toppen af de stærke prisstigninger i 1974 og deres videre forplantning gennem økonomien. Alligevel må vi indstille os på, at der også efter julipristallet i år vil blive udløst 3 dyrtidsportioner, som sammen med de overenskomstmæssige tillæg til efteråret og arbejdstidsforkortelsen pr. 1. december vil få betydning for pris- og omkostningsforløbet ind i 1975. Dette er klart en uholdbar udvikling, idet den rummer en trussel mod eksporterhvervenes muligheder for at udnytte de afsætningsmuligheder, der findes i udlandet.

De indkomstforhandlinger, der tager deres begyndelse til efteråret, kommer dermed til at spille en helt central rolle for den samlede økonomiske udvikling til næste år. De får meget stor betydning for udformningen af både kreditpolitikken og de enkelte dele af finanspolitikken, og samtidig går en

[Finansministeren.]

stærk virkning i modsat retning, idet skattereformen på afgørende måde vil påvirke udviklingen i de disponible indtægter i 1975.

Regeringen ser derfor frem til, at der til efteråret må føres forhandlinger med arbejdsmarkedets parter om udviklingen i indkomster, priser og skatter for 1975. Skattereformen åbner mulighed for både på kort og på længere sigt at øge mulighederne for en samtidig realisering af de fornemste mål for den økonomiske politik: fuld beskæftigelse, ligevægt over for udlandet og en rolig prisudvikling. Samtidig sikrer forslagene den sociale balance.

Afgiftsforslagene falder således med en forholdsvis stor vægt på luksusvarer, og skattereformen giver forholdsvis meget betydelige skattelettelser for de lavere indkomster, for mellemindtægterne.

På samme måde ligger besparelsen med en hovedvægt på en almindelig begrænsning af stigningen i den offentlige aktivitet.

Endelig må vi alle være klar over, at en fortsat kraftig inflation og risiko for vigende beskæftigelse, der stiller sig som et alternativ til skattereformen, altid rammer de svage i samfundet hårdest.

Jeg skal slutte med at anbefale de hermed fremsatte lovforslag til folketingets velvillige behandling; for afgiftsforslagenes vedkommende skal jeg samtidig appellere til folketinget om at gennemføre en hurtig behandling.

Formanden:

Eksemplarer af de fremsatte lovforslag vil blive omdelt.

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 14.45, hvor vi begynder med dagsordenens punkt 2, spørgsmål til ministrene.

Mødet udsat kl. 13.09.

Mødet genoptaget kl. 14.45.

Formanden:

Skatte- og afgiftsudvalget har afgivet betænkninger over forslag til lov om ændring af lov om investeringsfonds og over forslag til lov om ændring af lov om boligsparekontrakter. Eksemplarer vil blive omdelt.

Man gik derefter til dagsordenens punkt 2, som var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Inge Krogh* (KrF) til forsvarsministeren:

„Vil ministeren gøre noget for, at der ved hjemmevernets flyvekorps' luftmeldeposter indrettes beskyttelsesrum imod radioaktiv stråling?“

(Spm. nr. 225).

Skriftlig begrundelse.

Der er luftmeldeposter over hele landet, men i tilfælde af radioaktiv nedfald, som man dér skal bringe meldinger om, er mandskabet ikke beskyttet. Der siges, at der er blevet henvist til nærmeste beskyttelsesrum, men i så tilfælde kan der ikke gives yderligere meldinger og observationer fra disse luftmeldeposter.

Inge Krogh (KrF):

Hjemmevernet har over hele landet luftmeldeposter, der har den opgave, bl. a. i tilfælde af radioaktiv nedfald, at skulle melde til forsvaret om dette nedfald. Personalet er imidlertid ikke beskyttet, for der er ikke beskyttelsesrum på disse luftmeldeposter. De er blevet henvist til at søge nærmeste beskyttelsesrum, der ofte kan ligge langt væk derfra, men de er i øvrigt ude af stand til at give meldinger, hvis de har søgt tilflugt i dette tilflugtsrum.

Jeg vil derfor gerne spørge forsvarsministeren, om der kan gøres noget ved dette.

Forsvarsministeren (Erling Brøndum):

Fru Inge Krogh peger på det problem, at hjemmevernsfolkene ved luftmeldeposter, der i en given situation også skal varsle om radioaktiv bestråling, på et vist tidspunkt kan blive nødt til selv at søge ned i beskyttelsesrum og derfor ikke kan fortsætte med at varsle. Fru Inge Krogh spørger, om jeg vil gøre noget for, at der indrettes beskyttelsesrum ved selve meldeposterne.

[Forsvarsministeren.]

Desværre må jeg svare, at der ikke i øjeblikket er penge til at bygge sådanne beskyttelsesrum for, og der er heller ikke udsigt til, at pengene kan skaffes foreløbig. Det drejer sig om flere hundrede meldeposter, og det vil koste mange millioner kroner at bygge beskyttelsesrum til dem. Der er så mange andre behov i forsvaret, hvortil vi først må skaffe penge, så luftmeldeposternes beskyttelsesrum kommer et godt stykke nede på ønskesedlen.

De pågældende medlemmer af hjemmeforsvaret, som bemander meldeposterne, må derfor søge til det nærmeste beskyttede rum, hvis de opdager radioaktivitet, men der er ikke noget i vejen for, at de fortsat kan registrere, hvor stor radioaktiviteten er. Derfor kan de også konstatere, hvornår den falder og er faldet så meget, at varsling og meldinger kan genoptages.

Inge Krogh (KrF):

Nu sagde forsvarsministeren, at de stadig væk kunne melde eller registrere, efter at de kom i beskyttelsesrum, men så vidt jeg ved, kan de ikke medtage deres apparater; de kan i hvert fald ikke melde fra et interimistisk, fremmed beskyttelsesrum.

Forsvarsministeren (Erling Brøndum):

Jo, det er i almindelighed muligt at konstatere radioaktivitet, men det er rigtigt, at man ikke kan videregive en varsling om den, før den er faldet så meget, at man kan komme tilbage på sin meldepost.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af **Ib Nørlund (DKP)** til udenrigsministeren:

„Agter regeringen at anerkende Sydvietnams Provisoriske Revolutionære Regering som led i at få Parisaftalerne om fred i Vietnam virkeliggjort?“

(Spm. nr. 230).

Skriftlig begrundelse.

Den danske regering har tidligere udtalt sin påskønnelse af, at det i 1973 lykkedes at få truffet aftaler mellem DRV, USA, PRG og Saigon-styret om fred og national forsoning i Vietnam (Parisaftalerne).

Selv om det på denne måde lykkedes at få standset USAs åbenlyse aggression mod det vietnamesiske folk, er Parisaftalerne stadig ikke blevet opfyldt af USA og Saigon-regeringen. Den sidste har endog afbrudt forhandlingerne om realiseringen af disse aftaler. Der består en alvorlig fare for, at dette gøres til et skridt til genoptagelse af Vietnamkrigen.

PRG har på ny fremsat et konstruktivt program i seks punkter til gennemførelse af Parisaftalernes forpligtelser. De seks punkter går ud på:

- 1) Øjeblikkelig indstilling af al skydning.
- 2) Løsladelse og tilbagelevering af alle civile og militærfanger.
- 3) Sikring af befolkningens demokratiske rettigheder.
- 4) Øjeblikkelig oprettelse af det Nationale Forsoningsråd.
- 5) Organisering af frie valg.
- 6) Bilæggelse af spørgsmålet vedrørende de væbnede styrker i Vietnam.

Den danske regering opretholder fortsat sin anerkendelse af Saigon-styret, mens den ikke har anerkendt PRG, selv om denne opfylder alle de betingelser, som normalt betragtes som gyldige for anerkendelse fra dansk side.

I den nuværende situation kan en dansk anerkendelse af PRG være et effektivt skridt til at støtte bestræbelserne for at få Parisaftalerne opfyldt.

Ib Nørlund (DKP):

Den glæde, som den danske regering i overensstemmelse med den offentlige mening gav udtryk for ved Parisaftalerne af januar 1973 om indstilling af Vietnamkrigen, burde i dag være modsvaret af en bekymring over, at de ikke er opfyldt endnu et år efter.

Der er grund nok til en sådan bekymring. Det burde ikke være glemt, hvordan Genèveaftalen af 1954 om fred i Vietnam blev nedslidt af USA, af dets marionetter, hvad der førte til aggressionens frygteligste opblussen.

Den direkte årsag til, at Parisaftalerne ikke er opfyldt, er entydig. Thieu-styret i Saigon ønsker det ikke. Naturligvis fordrer overgangen fra krig til fred et mål af god vilje. Den Demokratiske Republik Vietnam og den Provisoriske Revolutionære Regering

[Ib Nørlund.]

i Sydvietnam har bestandig og konstruktivt vist en sådan vilje og går ubetinget ind for Parisaftalerne, medens Thieu-styret søger at lægge dem for had. Saigon-styret havde ikke kunnet opretholde en sådan stilling uden USA-administrationens aktive støtte. Præsident Nixon har også i denne sag optrådt med den form for ordholdenhed, der som bekendt vækker opmærksomhed hver dag. 85 pct. af Saigon-regeringens budget betales af USA. Der sendes ny militær udrustning i strid med aftalerne, ikke mindst de fly, som i grupper på op til 200 anvendes til angreb af Thieu imod andre dele af Vietnam.

Sidst har Saigon afbrudt forhandlingerne om ikraftsættelse af Parisaftalerne. Derved er der skabt et skæbnesvangert tomrum, som kan føre til det værste. Den Provisoriske Revolutionære Regering har svaret med at foreslå et 6 punkts program af konstruktive foranstaltninger til at gennemføre Parisaftalernes bestemmelser, begyndende med praktiske forslag til sikring af indstilling af skydningen.

Over for denne situation må alle, som går ind for fred i Vietnam, reagere; det gjorde den danske regering jo i sin tid, om end langsommeligt. Det mindste, man kan gøre, er at støtte fredsbestræbelserne ved nu at anerkende den Provisoriske Revolutionære Regering. Det burde for længst være sket, idet denne regerings rolle som medunderskriver af Parisaftalerne gjorde anerkendelse selvfølgelig, men når kravet tidligere har været rejst, er det blevet afvist med de mærkeligste søforklaringer. Nu kan et sådant skridt have virkning som advarsel til dem, som tænker på en ny optrapning af krigen i Vietnam.

Har regeringen gjort sig sådanne overvejelser — eller agter den at gøre det?

Udenrigsministeren (Guldberg):

Under folketingets udenrigspolitiske debat den 21. marts 1974 havde jeg lejlighed til at besvare et lignende spørgsmål fra hr. Gert Petersen, og jeg sagde ved den lejlighed — det findes i Folketingstidende 1973-74, sp. 3997 — at „vi står på en anerkendelsespolitik, som forudsætter, at anerkendelse hviler på objektive og folkeretlige kriterier, og som er disse, at vi kan anerkende en re-

gering, som udøver en effektiv myndighed på et fast, afgrænset territorium, som den gør krav på at . . . repræsentere. Dette må være betingelserne, og vi står meget fast på disse betingelser, fordi det er klart, at i det øjeblik vi af sympati- eller antipatigrunde vil begynde at afvige fra dette, så kaster vi os ud i noget ganske uoverskueligt og svingende, som i det lange løb vil vise sig ikke at være en linje, vi kan holde fast på.“

Hr. Ib Nørlund synes at være af den opfattelse, at en dansk anerkendelse kunne bidrage til at sikre Parisaftalernes gennemførelse. Bortset fra at anerkendelse af de stridende parter ikke er foreskrevet i disse aftaler, er regeringen ikke enig med hr. Ib Nørlund heri. Hvad der derimod efter regeringens opfattelse, som senest har fundet udtryk i *communiquéet* fra det nordiske udenrigsministermøde i København i april i år, kræves for at tilvejebringe fred i Vietnam, er, at fredsftalerne nøje iagttages af alle parter.

Ib Nørlund (DKP):

Som sagt ved jeg godt, at spørgsmålet om anerkendelse har været rejst før, og jeg mener ikke, man kan anerkende de begrundelser for afvisningen, som ministeren giver. Der er tale om, at den Provisoriske Revolutionære Regering udøver en effektiv myndighed over et fast afgrænset territorium, som også selve Parisaftalerne bygger på.

Men når jeg rejser spørgsmålet, er det, fordi der er nye momenter, nemlig at nu står spørgsmålet sådan, at den danske regering anerkender det styre, som tilstræber en ny udfoldelse af krigshandlingerne, men ikke dem, der går ind for modsatte foranstaltninger. Jeg ved ikke, om man kan udlægge udenrigsministerens svar sådan, at det betyder, at man så i det mindste kunne tænke sig at understøtte det 6 punkts program, som er fremsat af den Provisoriske Revolutionære Regering — jeg skal kort erindre om, hvad det består af:

For det første indstilling af skydningen, for det andet tilbagelevering af fanger, for det tredje sikring af befolkningens demokratiske friheder, for det fjerde sammenkaldelse af Rådet for National Forsoning, for det femte frie valg og for det sjette en regulering af spørgsmålet om væbnede styrker.

[Ib Nørlund.]

Jeg vil gerne stille det tillægsspørgsmål, om man kan forvente, at regeringen giver udtryk for sin støtte til dette program.

Udenrigsministeren (Guldberg):

Om selve anerkendelsesspørgsmålet har jeg ikke noget at føje til. Jeg mener, det er vigtigt, at den linje, jeg her har givet udtryk for, netop står klart, og derfor vil jeg ikke føje noget til og ikke anlægge anden fortolkning. Jeg mener også, at min udtalelse er meget klar.

Med hensyn til 6 punkts programmet og regeringens stilling til det er konflikten mellem parterne i Vietnam jo netop og beror i sin kerne på, at PRG og Hanoi kræver indførelse af det, de kalder demokratiske tilstande, i Sydvietnam, før der gennemføres frie valg, medens Saigon-regeringen står på det modsatte standpunkt. Det er det, der afspejles i 6 punkts programmet, og derfor vil vi ikke fra regeringens side gå ind i en vurdering af disse ting.

K. B. Andersen (S):

Jeg er selvfølgelig helt enig med udenrigsministeren i de principper for anerkendelse, som vi jo også politisk har været enig om i den tidligere regerings tid. Men jeg vil alligevel gerne for klarheds skyld stille følgende spørgsmål til ministeren: vil det, ministeren har sagt her, betyde, at så snart regeringer opfylder disse objektive kriterier, finder der en optagelse af normale diplomatiske forbindelser sted, så vi virkelig opnår det, der var formålet med den nye linje, at vi undgår disse lidt håbløse debatter, prægede af, om man kan lide eller ikke lide det ene eller det andet styre, at der kommer en omgående anerkendelse, når situationen er der?

Den anden ting er, om vi må opfatte *communiquéet* fra det nordiske udenrigsministermøde for nylig sådan, at der nu er nogenlunde nordisk enighed om den linje, der her er lagt.

Det tredje spørgsmål, som måske er vanskeligt at besvare, men som jeg mener meget vel kan blive aktuelt, og som måske allerede har været det nogle gange, er, om vi i situationer, hvor en ikke-optagen af diplomatiske forbindelser af de grunde, vi her taler om, kan give anledning til misforståelser om Danmarks holdning i den pågælden-

de situation, gør det ganske klart, at det er af disse principielle, formelle grunde, anerkendelsen ikke finder sted, sådan at der ikke kan herske tvivl om Danmarks holdning. Sådanne erklæringer kan der jo blive brug for i den ene og den anden situation.

Udenrigsministeren (Guldberg):

Om det første spørgsmål vil jeg sige, at jeg betragter det som en del af den principielle holdning, jeg her har redegjort for, at når man kan skønne og skønner, at de objektive kriterier er opfyldt — der kan jo være lidt forskellige opfattelser af, hvornår de er det — vil det naturligvis være en afvigelse fra det principielle synspunkt, at man ikke optager diplomatiske forbindelser på dette tidspunkt. Sådan bør det opfattes. Jeg opfatter *communiquéet* fra det nordiske udenrigsministermøde på dette område — det er måske for meget forlangt, at jeg helt skal kunne fortolke, hvad de andre lande lægger i det — som udtryk for en høj grad af enighed.

Endelig om det sidste vil jeg gerne sige, at jeg kan bekræfte over for hr. K. B. Andersen, at når vi vælger den helt formelle regel om anerkendelse/ikke-ankendelse, indebærer det efter min mening også et i og for sig positivt svar på det, hr. K. B. Andersen spørger om, nemlig at så betyder dette anerkendelse/ikke-ankendelse ikke i sig selv en vurdering og kan ikke i sig selv betyde en vurdering, den må foretages uafhængigt deraf. Man kan altså have anerkendt stater, som man vil have lov til at kritisere temmelig meget, og man kan have ikke-ankendte bevægelser eller områder, som man er meget positiv over for. Jeg mener, det er vigtigt, at de to ting er helt skilt ad.

Ib Nørlund (DKP):

Jeg synes, at udenrigsministeren skylder en forklaring på, hvorfor en anerkendelse af den Provisoriske Revolutionære Regering afviger fra de almindelige principper, man anvender. Der er henvist til spørgsmålet om effektiv myndighed og afgrænsning af territoriet. Begge dele er forudsætninger for, at Parisaftalerne overhovedet har kunnet sluttes. Dem støtter man; hvorfor kan man så ikke også anerkende, at disse realiteter gælder her?

Hvad angår, at man afviser 6 punkts pro-

[Th Nørlund.]

grammet under henvisning til, at de frie demokratiske valg, som foreslås, ikke er tilfredsstillende, vil jeg tillade mig at citere fra 6 punkts programmet. Det siges under dette punkt, at alle de valg, Saigon-regeringen hidtil har ladet afholde, har været paradeforestillinger, arrangeret af De Forenede Stater; men på basis af Parisaftalen vil den sydvietnamesiske befolkning fastlægge Sydvietsnams fremtid gennem virkelig frie demokratiske valg under international overvågning, og det specificeres nærmere ud.

Jeg beder udenrigsministeren forklare, hvad det er i denne opfattelse af frie demokratiske valg, han har noget at indvende imod, og forklare, om han mener, at det er den form, præsident Thieu hidtil har anvendt, som udmærker sig i en sådan grad, at man kan anerkende hans styre og ikke den Provisoriske Revolutionære Regering.

Udenrigsministeren (Guldberg):

For det første må jeg gentage, at det ikke er regeringens opfattelse, at de objektive kriterier for anerkendelse er til stede, for så vidt angår PRG.

For det andet må jeg om de øvrige spørgsmål og vurderinger henvise til, hvad jeg også sagde i mit indledende svar, og som er i overensstemmelse med det nordiske synspunkt, nemlig at det, der kræves for at tilvejebringe fred i Vietnam, er, at fredsaftalerne nøje iagttages af alle parter.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Bodart* (FP) til udenrigsministeren:

„Vil ministeren drage omsorg for, at der bliver holdt bedre kontrol med de hos skatbeturgerne tvangsudskrevne midler ved forflyttelse af medarbejdere under udenrigsministeriet?“

(Spm. nr. 233).

Skriftlig begrundelse.

Baggrunden for mit spørgsmål er den, at man i Berlingske Tidende den 30. april kan læse, at der er brugt 3 mill. kr. i sidste finansår til at flytte medarbejderne.

Bodart (FP):

Begrundelsen for mit spørgsmål er, at det

viser sig, at i sidste finansår har man flyttet rundt med medarbejdere under udenrigstjenesten for knap 3 mill. kr. Et par andre millioner kr. er blevet brugt til børns besøgsrejser, orlovsrejser, transport af bohøve og udstyr, opmagasinering osv. Hvad der bliver opmagasineret, synes en smule usikkert. De forskellige rejseregninger afslører, at mange af de forflyttede slæber rundt på et omfangsrigt udstyr. Det gælder bl. a. en ambassadør, som er rejst fra Australien til København; flytningen kostede 96.000 kr., og heraf var de 68.000 kr. for transport af bohøve. Eksemplet er måske ikke isoleret. En generalkonsul flyttede fra Teheran til Chicago, og bohøvetransporten kostede 53.000 kr.

Der er andre karrieremedarbejdere i udenrigstjenesten, som tilsyneladende ikke tager meget mere med end tandbørsten. En ambassadør, som er rejst fra København til Dublin, medtog bohøve for 702 kr. Så er der en, der rejser fra Paris til København: 450 kr. Udenrigsministeriet har for øvrigt opgjort, at man i forbindelse med officielle besøg ved handelsforhandlinger har brugt 1½ mill. kr. Hotelophold udgjorde heraf 104.000 kr., og heri er endda inkluderet mad. Lidt flere penge blev der brugt på restaurationer, nemlig 343.000 kr., og vin og tobak har for øvrigt kostet 241.000 kr. Så følger der en post, som kunne få én til at formode, at det går ret livligt til ved sammenkomsterne; posten er nemlig vedligeholdelse af bordservicet, og dér har man brugt 14.000 kr. til at fylde hullerne ud.

Udenrigsministeren (Guldberg):

Jeg forstår, at det spørgsmål, som hr. Bodart stiller til mig, er, hvad jeg vil gøre for at drage omsorg for, at der bliver holdt bedre kontrol med udgifterne ved medarbejdernes forflytninger.

Om det skal jeg sige, at jeg mener, der er en så tæt kontrol på dette, som det er muligt, men hvis nogen skulle påvise, at folk uberettiget havde fået udbetalt dækning af udgifter, som de ikke var berettiget til, må jeg naturligvis tage sagen op og undersøge det nærmere. Men jeg mener, der er en meget stærk kontrol med det, og jeg tror, det vil være meget vanskeligt at påvise noget. Hvis man med kontrolspørgsmålet i stedet for skulle mene, at man forflytter folk, når

[Udenrigsministeren.]

det ikke er nødvendigt og ikke er et led i denne tjenestes organisation, og dermed pådrager staten nogle unødvendige udgifter, må jeg afvise dette spørgsmål.

Bodart (FP):

Jeg takker ministeren for svaret, og jeg fortolker det på den måde, at ministeren vil se lidt nærmere på, om der forefindes uregelmarterheder.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Gert Petersen* (SF) til udenrigsministeren:

„Kan ministeren redegøre for behandlingen af asylansøgninger fra politiske flygtninge fra Chile, der i længere tid har opholdt sig på transit i forskellige latinamerikanske lande, og i den forbindelse oplyse, hvilken instruks ministeren har givet den danske ambassadør i Buenos Aires?“

(Spm. nr. 237).

Skriftlig begrundelse.

Siden ministerens svar til undertegnede den 13. marts 1974 er transitflygtningenes situation i Latinamerika blevet yderligere forværret. Så vidt jeg har erfaret, er situationen for 150 politiske flygtninge i Argentina yderst alvorlig, og i Peru ligger tallet for denne kategori oppe på mere end 2000.

Det bør understreges, at de pågældende — der er flygtet fra Chile — ikke kan få asyl i de omtalte transitlande, og at de omgående bør bringes i sikkerhed i et europæisk asyl-land.

På denne baggrund virker det ejendommeligt, at Danmark endnu ikke — et par måneder efter ministerens positive svar — har modtaget en eneste af disse flygtninge.

I dagspressen hævdes det, at flygtninge, som henvender sig til den danske ambassade i Buenos Aires med asylansøgninger, får en yderst kølig og afvisende behandling. Dette indtryk forstærkes af andre oplysninger, hvorefter asylansøgningerne af den danske ambassade behandles på en måde, der ikke svarer til den praksis, vi ellers har anlagt, og kun kan få til følge, at behandlingstiden forlænges.

Gert Petersen (SF):

Spørgsmålet drejer sig om en speciel gruppe flygtninge fra Chile, nemlig de såkaldte transitflygtninge, det vil sige mennesker, som opholdt sig i Chile, og som som følge af det fascistiske kup, de trusler, de blev udsat for på deres egen person, deres liv og sikkerhed, måtte forlade Chile uden at vide, hvor de skulle tage hen. En del af dem er kommet til Argentina, en anden del til Peru, altså to nabolande til Chile. Det drejer sig om chilenerne, det drejer sig om brasilianere, og det drejer sig om mennesker fra andre latinamerikanske lande. De søger nu at komme videre, for hverken Argentina eller Peru er i stand til at give dem egentligt asyl eller ønsker i hvert fald ikke at gøre det — jeg tror heller ikke, man er i stand til det, det har også noget med økonomien i de pågældende lande at gøre.

Ved en tidligere lejlighed, den 13. marts i år, lovede udenrigsministeren mig, at man fra dansk side ville forholde sig meget åben over for sådanne ansøgninger. Nu ved vi, at der er søgt kontakt fra forskellige sådanne flygtninges side med den danske ambassade i Buenos Aires. Vi mener ikke, at de har fået en tilfredsstillende behandling, og det er baggrunden for, at jeg stiller dette spørgsmål.

Udenrigsministeren (Guldberg):

Må jeg først over for hr. Gert Petersen bekræfte den principielle holdning, som jeg også ved tidligere spørgsmål har haft lejlighed til at give udtryk for, og dernæst sige, at det spørgsmål, der stilles her, giver mig lejlighed til — det er vel også et af formålene med det — ligesom at føre à jour, hvordan det foregår, og hvad der sker på dette område, og jeg har altså lidt yderligere oplysninger siden sidst, dette spørgsmål blev nævnt her i salen.

Jeg kan oplyse, at der siden sidste gang har været enkelte asylansøgninger fra flygtninge fra Chile, der har opholdt sig på transit i andre latinamerikanske lande. Der har været tale om asylansøgning fra 1 chilener, der allerede havde opnået asyl i Danmark, men som frafaldt, idet han udrejste til Peru; derefter har han senere gennem ambassaden i Lima på ny anmodet om asyl i Danmark, og sagen er for øjeblikket under behandling hos rigspolicehens tilsyn med udlændinge.

[Udenrigsministeren.]

Jeg kan også oplyse, at ambassaden i Buenos Aires har bistået ved hjemsendelse af 10 personer, der havde opnået asyl i Danmark, og at der er ydet bistand til ca. 25-30 asylsøgende, som på ambassaden har forhørt sig om mulighederne for at blive accepteret som flygtninge i Danmark eller eventuelt i et andet europæisk land.

Ambassaden oplyser, at den ikke har oplevet tilfælde, hvor der er blevet klaget over eller givet udtryk for utilfredshed med ambassadens ekspedition eller en påstået afvisende holdning. I øjeblikket behandler man omkring 10 asylansøgninger fra flygtninge, som er henvist fra FN's flygtningehøjkommissær.

Jeg skal i øvrigt sige, at min besvarelse af det tidligere stillede spørgsmål fra hr. Gert Petersen, hvor der jo også blev taget principielt standpunkt, er videresendt til ambassaden i Buenos Aires, og at ambassaden derudover er blevet anmodet om stedse at holde sig i nær kontakt med den stedlige repræsentant for FN's flygtningehøjkommissariat og fremme ekspeditionen af alle asylansøgninger. Det er flere gange hændt, at asylansøgende selv efter ambassadens opfordring om fornyet henvendelse ikke har givet møde, og det har selvfølgelig forsinket handlingerne af sagerne.

Til sidst kan jeg oplyse, at regeringen den 23. april 1974 efter indstilling fra socialministeren besluttede, at Danmark kunne modtage indtil 100 flygtninge ud over det antal af ca. 155, der allerede tidligere var givet tilladelse til at modtage her i landet, så det er altså heller ikke den ende af det, der i øjeblikket hindrer noget.

Gert Petersen (SF):

Jeg kan i og for sig takke for svaret, fordi jeg kan forstå, at den holdning, ministeren gav udtryk for den 13. marts 1974, ligesom bliver understreget igennem dette svar, og at det også er klargjort for ambassaden i Buenos Aires.

Men jeg er nødt til at sige, når ministeren taler om 10 personer, som ambassaden har hjulpet videre, at det drejer sig, så vidt jeg er informeret, om personer, som egentlig havde fået deres indrejsetilladelse til Danmark i Chile, derefter var taget videre til Buenos Aires, og som så efter nogen tid var,

om jeg så må sige, ekspederet videre til Danmark. Jeg har ikke indtryk af, at der er nogen endnu af de egentlige transitflygtninge, som er kommet til Danmark.

Jeg vil egentlig også godt spørge, hvor mange der er blevet anvendt ud af den nye kvota på 100 flygtninge. Sagen er den, at i Chile er der mange transitflygtninge, som henvender sig i den danske ambassade og søger om indrejsetilladelse til Danmark, men der er hidtil gået så uforholdsmæssig lang tid, at de i mellemtiden får mulighed for at komme til andre lande i Europa eller det nordlige Afrika, og i den desperate situation, de er i, benytter de naturligvis den mulighed, selv om de egentlig hellere ville til Danmark. Derfor synes jeg nok, at man fra ministeriets side burde indskærpe — det er derfor, vi også har spurgt om instruks fra SF's side — at der ikke bør gå så uforholdsmæssig lang tid med behandlingen af asylansøgninger til Danmark.

Udenrigsministeren (Guldberg):

Jeg vil gerne først igen bekræfte den principielle holdning — en anden ting er jo så de praktiske forhold — som jeg gav udtryk for også ved en tidligere lejlighed, og som er den, at det må være en naturlig dansk holdning, at man er til rådighed og er med til at hjælpe folk, der er i denne situation.

Jeg har ingen nærmere oplysninger ud over dem, jeg gav i mit første svar om selve det, der forløber ude omkring i de forskellige repræsentationer; jeg kan måske sige, at ambassaden i Bogotá har modtaget forespørgsler om fremgangsmåden, men ud over det er der ikke kommet mere.

Jeg kan derimod godt oplyse, hvordan det ser ud i dag. Det ligger sådan, at rigspolitichefen og tilsynet med udlændinge har oplyst, at den 6. maj 1974 var der givet indrejsevisum til 221 personer fra Chile, hvoraf 39 har frafaldet, efter at visum var givet, og 114 er indrejst. Det er altså de sidste tal; nærmere kan jeg ikke komme det.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Børge Pedersen (FP) til undervisningsministeren:

„Hvilken begrundelse kan der gives for, at en stilling som konstitueret ungdomssko-

[Børge Pedersen.]

leinspektør ved Odense kommune var besat i flere dage, før den blev opslået ledig, og med det resultat, at andre kvalificerede ansøgere ikke søgte stillingen?“

(Spm. nr. 231).

Skriftlig begrundelse.

Stillingen havde været besat af nuværende rådmand Uffe Larsen, Odense. Han indgav først sin afskedsbegæring ca. den 25. marts efter at have fået vished og sikkerhed for en rådmandsplads i Odense byråd.

Den nu konstituerede ungdomsskoleinspektør, Robert Dalskov Andersen, op sagde sin stilling som elektriker samtidig, og han kunne allerede den 1. april oplyse over for lærerforeningsformand, overlærer Henning Andersen, at han havde fået stillingen. Samme dag meddelte han sine tidligere kolleger det samme. Brevet var skrevet på Næsby-Pårup ungdomsskoles brevpapir, hvor Uffe Larsens navn var overstreget og hans eget sat i stedet. Brevet er dateret den 1. april.

Først næste dag, den 2. april, blev opslaget af den ledige stilling udsendt, og først den 3. april kom det til lærernes kundskab.

Sagen har givet anledning til meget røre i de lokale aviser og i hovedstadspressen. Det foranledigede byrådsmedlem Niels Pedersen til at rejse sagen i spørgsmålsform i et byrådsmøde, men han fik intet svar på sine i alt 4 spørgsmål. Det gav anledning til nye rygtedannelser.

I sagen har været nævnt, at Robert Dalskov Andersen ikke er fagmand — uden at hans kvalifikationer dog er blevet anfægtet — men det synes at være hans nære familieskab med Odenses borgmester, Verner Dalskov Andersen, der interesserer offentligheden mere, end godt er.

Børge Pedersen (FP):

Denne sag har jo været temmelig meget debatteret i aviserne, og der synes også at være en del mærkværdige omstændigheder

forbundet med den. Der kunne nok knyttes en del bemærkninger til den af mere politisk art, men det finder jeg ikke anledning til, da det jo drejer sig om lokale odenseanske forhold. Men der synes alligevel ved besættelsen af stillingen som konstitueret ungdomsskoleinspektør derovre at være sket ting, som er lidt usædvanlige, når det drejer sig om folk, der tager del i det offentlige liv. Man mener at kunne konstatere, at den pågældende har fået sin stilling, flere dage før den er blevet opslået ledig, og det er sådanne omstændigheder, som pressen har rodet en hel del rundt i.

I selve spørgsmålet ligger der jo i og for sig ikke dette, at han ikke er fagmand. Personlig vil jeg synes, at det var en aldeles udmærket ting, hvis man kunne få indført det, man kalder de amerikanske tilstande, at man tager folk efter deres kvalifikationer, og jeg vil meget klart give udtryk for her fra folketingets talerstol, at mig bekendt har der ikke været draget saglige ting ind imod, at han er fuldt kompetent til sit arbejde. Det drejer sig kun om dette ene, at han er blevet ansat, flere dage før stillingen blev opslået, og man har ikke været i stand til lokalt overhovedet at finde ud af, hvordan den ansættelse har fundet sted, og hvem der har bestemt ansættelsen.

Sådan skal spørgsmålet forstås, og jeg vil være meget glad, hvis ministeren her kan give os en forklaring.

Undervisningsministeren (Tove Nielsen):

Jeg kan oplyse, at den stilling, det drejer sig om her, igennem nogle år er blevet besat ved konstitution. Der er altså ikke på nuværende tidspunkt tale om en fast ansættelse i stillingen, som spørgeren var inde på. Men det er ministeriet bekendt, at Odense kommune overvejer en omlægning af den kommunale ungdomsskole, og dér regner man med, at stillingen vil blive varigt besat pr. 1. august i år.

Når det drejer sig om en besættelse af stillingen, bliver den foretaget af ministeren, men når det drejer sig om en konstitution,

[Undervisningsministeren.]

som det altså gør i dette tilfælde, og som det tidligere har drejet sig om i Odense, er det kommunalbestyrelsen som sådan, der tager stilling til sagen. Det er altså byrådet selv, der har foretaget opslaget, det er og bliver altså byrådet, der ene må handle i denne sag. Først når det senere drejer sig om at besætte stillingen varigt, kommer ministeren ind i billedet.

Jeg kan i øvrigt oplyse, at folketingets ombudsmand har rejst sagen over for Odense byråd, og at ombudsmanden har anmodet om en udtalelse. Sagen vil blive tilbagesendt til ombudsmanden via undervisningsministeriet og med undervisningsministeriets bemærkninger. Det vil altså sige, at sagen allerede nu er genstand for en nærmere undersøgelse.

Børge Pedersen (FP):

Jeg vil gerne sige ministeren tak for svaret; jeg er meget glad for, at sagen nu bliver rejst. Jeg finder, at det må være et meget komplicerende forhold, at den, som får stillingen, er formand for det ungdomsskolenævn, der skal besætte stillingerne. Man har ikke kunnet få ganske klar besked på, hvordan det kunne ske. Man har skudt det fra sig, idet man sagde, at ungdomsskolenævnet stod foran nyvalg. Nu behøver ministeren ikke at svare på alt dette her, for det er vel ikke et egentligt klart spørgsmål, som ministeren kan tage stilling til, men jeg finder alligevel, som jeg sagde, at det er noget komplicerende forhold, og jeg er meget glad for, at sagen nu er blevet rejst igennem ombudsmanden, så vi kan få rede på det.

Jeg siger ministeren tak.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Chr. Christensen (KrF)* til undervisningsministeren:

„Hvilke foranstaltninger agter ministeren at træffe for at sikre de sociologistuderende en retfærdig behandling under eksamen ved sociologisk institut ved Københavns universitet uanset deres politiske opfattelse og tilhørsforhold, og uanset om eksaminanderne medbringer advokatbistand eller ej?“
(Spm. nr. 240).

Skriftlig begrundelse.

Vore universiteter og højere læreanstalter skal ikke være politiske uddannelsessteder. Når en uddannelsessøgende fagligt har kvalificeret sig til optagelse på et universitet, må det være den studerendes ret efter tilegnelse af den nødvendige viden i studietiden at indstille sig til eksamen og dér blive bedømt ud fra et fagligt kriterium uanset vedkommendes religiøse og politiske opfattelse.

I dagbladet B.T. af 1. maj og 2. maj 1974 fremkom der meddelelse om, at en studerende havde taget en advokat med til eksamen for at imødegå en uretfærdig behandling, som hun ifølge bladet havde begrundet frygt for, da hun ikke bekendte sig til den marxistiske gruppe på instituttet. I samme artikel bekræfter lektor ved sociologisk institut i København Tom Rishøj, at der efter hans opfattelse er grund til denne frygt.

Chr. Christensen (KrF):

Jeg vil gerne gøre nogle bemærkninger som baggrund for spørgsmålet.

Vore universiteter og højere uddannelsesanstalter skal ikke være politiske uddannelsessteder, udtalte jeg under debatten om de højere uddannelser. Når en uddannelsessøgende fagligt har kvalificeret sig til optagelse på et universitet, må det være den studerendes ret efter tilegnelse af den nødvendige viden i studietiden at indstille sig til eksamen og dér blive bedømt ud fra et fagligt kriterium uanset vedkommendes religiøse og politiske opfattelse.

I dagbladet B.T. fra 1. maj og 2. maj i år fremkom der meddelelse om, at en studerende havde taget sin advokat med til eksamen for at imødegå en uretfærdig behandling ved eksamen, en behandling, som hun ifølge bladet havde begrundet frygt for, da hun ikke bekendte sig til den marxistiske gruppe på instituttet, stod der i bladet. I samme artikel udtalte lektor ved sociologisk institut i København Tom Rishøj følgende: hvis man ikke hører til klikken af de frelste marxister, risikerer man at dumpe, hvis man ikke tager en advokat med til eksamen. Og om det konkrete tilfælde udtaler han, stadig ifølge B.T.:

„Udfaldet af hendes eksamen kunne være blevet anderledes, hvis hun ikke havde advokat med. Hun havde løbet en stor risiko,

[Chr. Christensen.]

hvis hun var gået til eksamen uden advokat.“

Endelig karakteriseres situationen på sociologisk institut således i dag af bladet:

„ . . . at flere lektorer vil råde de såkaldte reaktionære til for fremtiden at tage advokat med til eksamen, hvis de ikke vil risikere at dumpe på grund af manglende marxistisk engagement.“

Hvis disse forhold er rigtige, føler jeg, at den studerendes ret til uanset race, køn, religion og politisk opfattelse at nyde den lige ret til uddannelse synes at være trådt under fode.

Undervisningsministeren (Tove Nielsen):

Vi har her i landet en gammel tradition for, at udefra kommende censorer medvirker ved de eksamener, som afholdes inden for det offentlige uddannelsessystem, hvad enten det drejer sig om en realeksamen, eller det drejer sig om en universitetseksamen. Disse censorer anses som offentlighedens garanti for, at eksamenerne bliver gennemført i overensstemmelse med de formål og de krav, som er blevet fastlagt i bekendtgørelser, i faglige eksamensordninger osv. Endvidere er de garanter for, at eksaminanderne får ensartet og retfærdig behandling, og at deres præstationer får en pålidelig bedømmelse.

Ved de højere uddannelsesinstitutioners eksamener og prøver medvirker censorer, som i henhold til § 2, stk. 4, i lov om styrelse af højere uddannelsesinstitutioner, den lov, vi vedtog i 1973, bliver beskikket af undervisningsministeren. Som en yderligere sikkerhed for eksaminanderne indførtes der også i styrelseslovens § 36 et helt nyt organ, nemlig en ankekommission. En eksaminand, der ønsker at klage over en eksamination eller den karakter, han har fået, kan altså indbringe sagen for en sådan ankekommission.

Der skulle altså — og jeg vil gerne lægge tryk på skulle — ifølge systemet med censorer og ankekommission være den fornødne sikkerhed for en retfærdig behandling også ved det sociologiske institut ved Københavns universitet. Men det er da klart, at hvis forholdene virkelig er sådan, som vi ifølge aviserne er blevet bekendt med, må vi se på sagen med megen alvor.

Vi må selvfølgelig have en sikkerhed for, at alle studerende, uanset at de altså ikke er marxister, kan indstille sig til eksamen, og at de kan blive bedømt ud fra det, de virkelig har arbejdet med, blive bedømt ud fra det, studiet drejer sig om, og at det altså ikke drejer sig om et politisk tilhørsforhold. Det er klart, at man ikke kan acceptere det, hvis det virkelig er sådan, at det skulle være nødvendigt at have advokatbistand.

Jeg kan til slut oplyse, at ministeriet følger udviklingen inden for det sociologiske studium. Ministeriet har modtaget en omfattende undersøgelse af studiets forhold ved Københavns universitet, og hele materialet vil derefter blive oversendt til folketingets ombudsmand.

Chr. Christensen (Kr.F):

Jeg vil gerne takke ministeren for svaret, og jeg vil gerne præcisere, at mit spørgsmål ikke er foranlediget af, at der her synes at være sket overgreb på baggrund af en marxistisk holdning. Når man i dagbladet B.T. kan læse, at rektor Bak udtaler, at der tidligere har været indoktrinering af anden politisk opfattelse, gør det mig bare endnu mere urolig. Derfor havde jeg gerne set, at ministeren havde svaret, at en undersøgelse ville blive foranstaltet til konstatering af, om de offentliggjorte oplysninger om de nuværende forhold er rigtige.

Men jeg må måske forstå ministerens svar derhen, at man fra ministeriets side nøje følger forholdene omkring sociologisk institut, hvad angår såvel eksamensordningen som eksamensafviklingen, og at ministeriet, såfremt der fremkommer klage over en eksamens gennemførelse, vil foranstalte en undersøgelse af forholdene.

Ib Nørlund (DKP):

Naturligvis bør eksamensbedømmelser ikke være afhængige af folks politiske indstilling, men jeg må sige, at de begrundelser, som hr. Chr. Christensen

Formanden:

Ingen diskussion med tidligere talere.

Ib Nørlund (DKP):

. . . førte frem her, virkede ikke overbevisende.

Formanden:

Ingen diskussion med tidligere talere.

Ib Nørlund (DKP):

Det er ikke for at diskutere, men for at konstatere det udgangspunkt, der er lagt, for sagen er, at enhver med kendskab til universiteterne her i landet ved, at marxister og lignende ikke dominerer på den måde, som det fremstilles i disse bemærkninger. De, der har ledet danske universiteter og fortsat gør det, er jo fortrinsvis folk af en betydelig mere højrerettet indstilling, og det er urimelige beskyldninger at rette, dem, som man finder i aviserne, på disse punkter.

Det, som jeg synes ministeren i sit svar gjorde, var at sige, hvis og hvis i disse anliggender og derved sådan set bekræfte den mistænkeliggørelse, der foregår. Derfor vil jeg spørge, hvornår ministeren vil gøre noget for at give en realistisk bedømmelse af, hvordan forholdene er på universiteterne, og standse den form for sladder om, at det er marxister, der dominerer det hele.

Undervisningsministeren (Tove Nielsen):

Jeg vil gerne sige til hr. Ib Nørlund, at jeg mener, jeg aldrig nogen sinde har sagt, at det var, eller at det er marxisterne, der dominerer ved universiteterne, men jeg synes sådan set slet ikke, der er nogen særlig grund til for hr. Ib Nørlund at komme her op på talerstolen. For vi ved jo alle sammen, at der findes marxister, og de skal selvfølgelig have lov at være der; der er egentlig ingen grund til at forsvare, at de findes på universiteterne. Jeg synes heller ikke, vi skal tage en diskussion op om, hvem der bestemmer mere eller mindre. Men det, jeg gerne vil have lov til at slå fast, er — og det også til hr. Chr. Christensen — at det drejer sig selvfølgelig ikke blot om, om man er marxist eller ikke marxist, det skal ganske simpelt være sådan, at uanset hvilke synspunkter man har i de forskellige sager, hvilken indstilling man har, hvilket politisk parti man tilhører, så har alle den samme ret til at studere, alle har den samme ret til at indstille sig til eksamen, alle har den samme ret til at blive bedømt netop ud fra det, man har studeret. Det er disse forhold, vi i hvert fald må have en sikkerhed for.

Til hr. Ib Nørlund: jeg har ikke antastet noget ved at sige: hvis det skulle vise sig.

Det er klart, at kommer der klager ind, må vi undersøge dem, det er ganske simpelt vores pligt.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Knud Jespersen* (DKP) til statsministeren:

„Agter regeringen at ændre holdning til EF efter de seneste begivenheder, hvor Storbritannien kræver genforhandling om optagelsesbetingelserne og folkeafstemning, Italien indfører deponeringsordning på et halvt år for al import, og EF-kommissær Gundelach udtaler sig som statsminister i Danmark?“

(Spm. nr. 232).

Knud Jespersen (DKP):

Motiveringen for mit spørgsmål om, hvorvidt regeringen agter at ændre holdning til fællesmarkedet, er jo sådan givet af selve tiden og blev også givet reelt i middags, da finansministeren på regeringens vegne fremlagde nogle økonomiske betragtninger.

En række nye træk er kommet til overfladen i fællesmarkedet, efter at vi havde vores debat her. Italien har afvist fællesmarkedets landbrugspolitik. De mener, at når fællesmarkedsskatteyderne skal betale 30 mia til landbrugspolitikken, må man også have lavere fødevarerpriser. Det har man ikke fået, derfor har de lavet denne deponeringsordning. Man har en ny situation i England, hvor der tales om genforhandling, og man har for den sags skyld også fået en ny situation både i Frankrig og Vesttyskland.

På den baggrund er det ikke nok, at man diskuterer oksekød, og at Danmark som den tapre tinsoldat bliver stående vagt ved Bruxelles-hovedkvarterets fod, men da er det afgørende, at man ser på, om der er sket sådanne forandringer, at regeringen bør ændre sin holdning og tilpasse sin politik ikke til fællesmarkedets, men til Danmarks interesser.

Jeg vil gerne føje til, at når man taler om oksekød, så ved vi jo, at i øjeblikket er vores oksekødeksport til Italien til en værdi af ca. 800 mill. kr. ramt. Der er oksekød i fællesmarkedets kølehuse til 1 års forbrug i Danmark eller ca. 70 mill. kg oksekød.

Så vil jeg benytte lejligheden til at spørge

[Knud Jespersen.]

statsministeren, om man ikke finder det aldeles urimeligt, at landbrugsministeren nu taler om at nedsætte en kommission til undersøgelse af, hvorfor folk ikke køber oksekød. Jeg kan da godt afsløre, at jeg har en skummel mistanke om, at det er, fordi oksekød er for dyrt, og at priserne bevidst holdes oppe. Fællesmarkedet har, hvad angår energi, egnsudvikling, landbrugspolitik, miljø og for den sags skyld også valuta, lidt et faktisk sammenbrud. Nu spørger jeg statsministeren: hvornår agter man at tage konsekvensen og ændre enten helt eller delvis sin holdning?

Statsministeren (Poul Hartling):

For så vidt angår de beghenheder, det ærede medlem hr. Knud Jespersen henviser til, skal jeg svare, at det britiske ønske om en genforhandling af tiltrædelsesbetingelserne endnu ikke er blevet formuleret i et endeligt forhandlingsoplæg. Når et sådant forhandlingsoplæg foreligger, vil vi fra dansk side søge at bidrage til en løsning af Storbritanniens særlige problemer inden for de gældende traktater.

Med hensyn til den italienske deponeringsordning beklager jeg, at den italienske regering har fundet dette skridt nødvendigt. For mig at se understreger den foreliggende situation det ønskelige i et mere effektivt økonomisk og valutarisk samarbejde mellem EF-landene.

Hr. Knud Jespersens bemærkninger om hr. Gundelachs udtalelser finder jeg urimelige og afviser dem. Spørgsmålet gik på, om regeringen agter at ændre sin holdning til EF. Det spørgsmål besvares med nej.

Knud Jespersen (DKP):

Jeg konstaterer at jeg fik ikke noget svar på spørgsmålet om den italienske deponeringsordning og de danske oksekøddpriser. Statsministeren afviser mit spørgsmål, og det kan man selvfølgelig gøre, men så vil jeg spørge om statsministeren ikke finder det rimeligt med alle de nye træk, med den krise, der er, og med det reelle sammenbrud, som jeg forstod statsministeren heller ikke helt afviste — men det er måske mig, der lægger for meget i, hvad der ikke bliver omtalt i denne sag — at folketinget får muligheder for på ny at efterprøve i en virkelig

debat om de nye træk i fællesmarkedet, om der er grundlag for forandringer.

Må jeg have lov til at føje til, at det er besynderligt, at hr. Gundelach først nede i Bruxelles erklærer, at Danmark ikke må følge Italiens eksempel, derefter i dag erklærer, at Italien kunne ikke gøre andet, for man kunne ikke gøre noget som helst andet, og for det tredje, at statsministeren afviser det. Så må jeg have et tillægsspørgsmål: finder statsministeren det rimeligt, at Danmark for at beskytte sine økonomiske interesser træffer foranstaltninger parallelt med den italienske deponeringsordning?

Statsministeren (Poul Hartling):

Det ærede medlem stiller en vrimmel af spørgsmål, som ikke direkte har med det spørgsmål at gøre, som er stillet i henhold til spørgsmålsdagsordenen. Spørgsmål til landbrugsministeren må stilles til landbrugsministeren.

Med hensyn til spørgsmålet om en ny debat vil jeg sige, at regeringen til enhver tid naturligvis er villig til at deltage i en debat i folketinget. Det behøver slet ikke at blive sagt, det ligger i folketingets hånd.

Den markedspolitiske linje, som regeringen følger, har været fremlagt her i tinget med udenrigsministerens redegørelser om markedspolitiske forhold den 30. januar 1974 og om den udenrigspolitiske situation den 21. marts 1974, og denne linje fik bred tilslutning her i tinget, ikke fra hr. Knud Jespersen, men bred tilslutning i øvrigt. Det er den linje, regeringen vil fortsætte.

Knud Jespersen (DKP):

Jeg er jo i den situation, at jeg ikke kan takke statsministeren for noget svar, for der var intet svar. Jeg fik at vide, at folketinget kan få lov til at føre debatter, når de vil, og det kan man i henhold til forretningsordenen. Men det er da forbavsende, at regeringen ikke har drøftet situationen, nu da vi uge efter uge oplever nye ting. Det er derfor, jeg spørger, om ikke regeringen agter at træffe specialdispositioner. Det gør man altså ikke, og jeg forstår, at regeringen har taget til efterretning hr. kommissær Gundelachs henstilling om, at Danmark ikke gør sådan noget.

Hvis man skal drage en konklusion af statsministerens svar, så er det, at uanset

[Knud Jespersen.]

hvad der sker i fællesmarkedet, er denne regering mere tro over for Bruxelles end over for København.

Erhard Jakobsen (CD):

På baggrund af den diskussion, der har været, føler jeg trang til at stille et par spørgsmål til statsministeren.

Hvordan er statsministerens opfattelse af spørgsmålet om, hvorvidt Danmark kan meldes ud af EF? Mener statsministeren at kunne udtale, at alt, hvad hr. Knud Jespersen og andre fortalte os af historier før folkeafstemningen om, at det var umuligt nogen sinde at komme ud af EF igen, har været helt hen i vejret, eller er der en mulighed for, at Danmark kan komme ud af EF? For så var hovedparten af propagandaen mod EF-tilhængerne jo fuldstændig falsk. Det er nu det ene.

Det andet er, at hvis nu statsministeren skulle komme i forhandlinger om overskuddet af oksekød, ville den tanke så være fremmed for statsministeren eventuelt at drøfte med landbrugsministeren og markedsministeren, om dog ikke en del af det oksekød kunne afsættes til de stakkels sultende mennesker ovre i østlandene, hvor alle landbrugsplaner er slået fejl?

Statsministeren (Poul Hartling):

Det lader til at være et af den slags spørgsmål, hvor man kan ende hvor som helst, men i hvert fald vil jeg sige, at spørgsmålet om, hvorvidt Danmark kan meldes ud af EF, så vidt jeg kan se, er et teoretisk spørgsmål. Der blev ført en klar propaganda forud for folkeafstemningen om, at det, vi gik ind i, var noget, der skulle vare i al evighed. Det er min opfattelse, at de folk, der taler sådan, hverken ved noget om politik eller om evighed.

Med hensyn til overskuddet af oksekød vil vi meget gerne være med til at drøfte alle mulige løsninger også i retning af at afsætte det til fattige mennesker, men det er et meget indviklet og prisbestemt spørgsmål.

Må jeg endelig til hr. Knud Jespersen som ikke mente, at han kunne takke mig for noget svar, sige, at jeg kan heller ikke takke for noget spørgsmål, for hr. Knud Jespersen stiller ikke spørgsmål for at få svar, men for at få lejlighed til at fremføre sine synspunk-

ter. Hvis man skal drage en konklusion, siger hr. Knud Jespersen — jeg frabeder mig, at hr. Knud Jespersen drager konklusioner af mine udtalelser.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Freddy Madsen* (DKP) til miljøministeren:

„Agter ministeren at forbyde brugen af miljøgiftstoffet PCB i lighed med forbudet mod brugen af det kemisk nærbeslægtede stof DDT?“

(Spm. nr. 234).

Freddy Madsen (DKP):

Baggrunden for dette spørgsmål er bl. a. en række af de ulykker, som er sket i udlandet. Allerede i 1936 påvist der hudbetændelse hos arbejdere, som var beskæftiget med fremstillingen af PCB. I 1972 skete der en ulykke i Japan, hvor en ledning med varm olie og 2 g PCB pr. kg olie sprang læk af korrosion, og olien oversprøjtede en bunke ris. Risen blev brugt til mad, og tusindvis af mennesker blev alvorligt syge. Der fandtes fra 6,8 mg til 200 mg PCB pr. kg blod hos de sygdomsramte personer. Personer med mindre end 100 mg PCB pr. kg blod var døde. Blot små mængder af PCB giver øget enzymaktivitet i leveren og hurtigere nedbrydning af de kønsøstrogene hormoner. Dernæst opstår symptomer som hårfald, øjen- og hudbetændelse, mørkebrun pigmentering af fingernegle og øjne. Hvis man savner noget i denne fremstilling, vil jeg anbefale, at man bare ser på de illustrationer, som findes i det svenske videnskabsakademis blad fra august 1972, men jeg må gøre opmærksom på, at det kun er for folk med stærke nerver.

I Sverige påvist PCB allerede i 1966, og i 1972 i januar indførtes et licenssystem, der næsten virker som et forbud mod PCB. Dengang importerede Sverige 700 t PCB årlig, og heraf brugtes 500 t i den elektriske industri som ildfast beskyttelsesmiddel. 55 t brugtes i maling, 15 t i skibsmaling og resten til forskellige formål.

I Danmark er det fremfor alt Århusstypograferne, som igennem et ihærdigt stykke arbejde har gjort en indsats for at påvise nogle af disse ting. De har bl. a. spurgt en

[Freddy Madsen.]

række farve- og lakfabrikker om, hvad der fandtes af PCB i tryksværte, og de fik det beroligende svar, at det brugte man ikke. Men en undersøgelse, som Jydsk Teknologisk Institut har foretaget for typograferne, påviste, at der var indtil 15 mg PCB pr. kg tryksværte. Dertil kommer, at undersøgelser, som Landbohøjskolen har foretaget, viser, at der findes indtil 270 mg PCB pr. kg i leveren hos danske rovfugle.

PCB er altså også hos os et udbredt problem. Det findes i spildolier, det findes på mangfoldige andre måder, og det, man må tage i betragtning, er, at der her er tale om et stof, som ikke kan nedbrydes i den menneskelige organisme, som kun kan nedbrydes under meget høje temperaturer. Det gør, at det ophobes i den menneskelige organisme.

Jeg vil derfor gerne spørge miljøministeren, om han ikke finder, at det er på tide, at vi ligesom med hensyn til DDT vedtager et faktisk forbud.

Miljøministeren (Holger Hansen):

PCB har i en lang årrække været anvendt af industrien til en række forskellige formål som f. eks. tilsætningsstoffer til maling, farver og imprægneringsvæske eller som isolationsmateriale og kølevæske i den elektriske industri.

Som der tidligere har været redegjort for heri, blev spørgsmålet om regulering af anvendelsen af PCB taget op til overvejelse i flere lande, efter at man var blevet opmærksom på, at PCB på samme måde som DDT er svært nedbrydeligt og ophobes i fødekæderne, som også spørgeren gjorde opmærksom på.

I Sverige blev i 1972 import og tilvirkning af PCB og en række PCB-holdige stoffer forbudt, medmindre der blev meddelt tilladelse fra Statens Naturvårdsverk. Med hjemmel i disse bestemmelser er anvendelsen af PCB i Sverige blevet betydeligt indskrænket, således at stoffet kun tillades anvendt i de såkaldt lukkede systemer, f. eks. i den elektriske industri, mens anvendelse i åbne systemer, f. eks. til maling, farve o. lign., for størstedelen blev forbudt.

I internationale organisationer er problemerne i forbindelse med anvendelse af PCB også taget op til behandling.

I OECD har man i februar 1973 vedtaget, at medlemslandene skal arbejde for at sikre, at miljøet ikke forurennes af PCB. Hovedreglen er, at brugen af stoffet skal ophøre.

Man er imidlertid blevet klar over, at PCB i enkelte tilfælde er meget nyttigt og vanskeligt at erstatte, og aftalen i OECD giver derfor i specielle tilfælde mulighed for at tillade, at PCB anvendes på enkelte områder, specielt inden for den elektriske industri i store transformatorer og kondensatorer.

I de tilfælde, hvor PCB bliver tilladt anvendt, skal medlemslandene dog sikre, at udslip af brugt PCB ikke finder sted.

Her i landet er forholdet det, at der ikke længere produceres maling og lakker, der indeholder PCB. Dette forhold baseres på en frivillig aftale mellem de virksomheder, der er medlem af Foreningen for Danmarks Lak- og Farveindustrier. En del af aftalen er endvidere, at medlemsvirksomhederne ikke importerer PCB-holdige produkter og markedsfører disse sideløbende med deres egen produktion.

På denne baggrund og på baggrund af udviklingen i andre lande er muligheden for, at der på det danske marked overhovedet kan forekomme importerede farve- og lakprodukter, som indeholder stoffet PCB, uhyre lille.

For yderligere at sikre en reguleret anvendelse af PCB arbejder miljøstyrelsen for tiden med udfærdigelsen af en redegørelse for, hvorledes en sådan regulering kan ske. Jeg kan her nævne, at miljøbeskyttelseslovens § 7 indeholder en hjemmel til en sådan regulering. Når redegørelsen om problemerne foreligger fra miljøstyrelsen, vil jeg over for miljøudvalget orientere om sagen og tilkendegive, hvilket initiativ jeg agter at tage i sagens anledning.

Freddy Madsen (DKP):

Nu er det jo rigtigt, som miljøministeren siger, at der er truffet en frivillig aftale mellem farve- og lakfabrikkerne og også de virksomheder, som fremstiller tryksværte her i landet, om, at man vil forhindre brug af PCB i de produkter, man fremstiller, men der ligger heri efter min mening ingen garanti for, at der ikke i de indførte råstoffer vil være PCB.

Min frygt derfor vil jeg også gerne tilken-

[Freddy Madsen.]

degive ved at henvise til et svar, som netop Århusstypograferne har fået fra en af trykfarvefabrikkerne, og hvori man ligesom bagatelliserer sagen, idet man her opstiller, hvad man kan risikere at der findes i de tryksværter, man anvender; samtidig henviser man til, at det er små mængder, der ligger under det, der f. eks. findes i en række af de fødemidler, vi anvender. Den stilling kan man naturligvis godt tage, men efter min mening er det meget illustrerende for, hvad det faktisk drejer sig om, idet man bl. a. i den forbindelse henviser til, at på nuværende tidspunkt indeholder f. eks. modermælk 1 mg pr. kg og det vil altså sige, at spædbørnene allerede igennem modermælken modtager et kraftigt tilskud af PCB. Det viser efter min mening, hvor alvorlig sagen er, at det ikke bare er et spørgsmål om risikoen for forgiftningsfare på nuværende tidspunkt, men at det som på så mange andre områder, når det drejer sig om de farlige miljøgifte, først og fremmest er et spørgsmål om fremtiden. Hvad er det, vi gør på nuværende tidspunkt? Det er en skuffelse for mig, at vi ikke kunne få et klart svar fra miljøministeren om, at man i hvert fald ville gå lige så vidt i denne sag, som man er gået i Sverige, så det bliver det offentlige, der får kontrol med den side af sagen.

Aage Frandsen (SF):

Jeg vil gerne, at vi vender tilbage til sagen i miljøudvalget, hvor jeg også har stillet spørgsmål, men jeg kan ikke forstå, at man ikke allerede på nuværende tidspunkt fra miljøministerens side kan sige, at man her i Danmark ikke har større behov for at anvende stoffet, end man f. eks. har i Sverige, og at man også her i Danmark må konstatere, at stoffet er mindst ligeså farligt som i Sverige. Hvilken forskel er der på de miljøfaktorer, de produktionsfaktorer, der gør sig gældende i Danmark og i Sverige?

Miljøministeren (Holger Hansen):

Jeg kommer meget gerne i miljøudvalget for at tale videre om denne sag og besvarer meget gerne spørgsmål fra miljøudvalget om PCB-stofferne og om de vilkår, hvorunder vi arbejder med disse ting.

Jeg må måske udstøde det hjertesuk, at

spørgsmålet har jeg set første gang mandag aften. Det vil sige, at vi i ministeriet har haft meget kort tid til at gå ind i denne sag. Det skyldes ikke spørgeren, det ligger i forretningsordenens bestemmelser om tidssterminerne. Derfor vil jeg have fuld forståelse for at man i miljøudvalget vil rejse problemet, og så vil vi komme med yderligere materiale omkring dette stof, som vi naturligvis har en fælles interesse i at begrænse, så vidt det overhovedet er muligt.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Melchior* (CD) til arbejdsministeren:

„Ministeren bedes oplyse, hvorfor udbyttedelingsnævnet ikke har aflagt beretning siden 1969 om antallet og arten af sager, samt om ministeren påtænker at søge nævnet nedlagt.“

(Spm. nr. 235).

Melchior (CD):

Der ligger ikke i mit spørgsmål til arbejdsministeren om udbyttedelingsnævnets virksomhed nogen polemisk hensigt over for arbejdsministeren, og da jeg føler mig overbevist om, at jeg får et fyldestgørende svar om et øjeblik, vil jeg med det samme sige tak for det, så jeg ikke skal ulejlige med at tage ordet én gang til.

Jeg har spurgt, hvorfor der ikke er udsendt beretning om udbyttedelingsnævnets arbejde i de sidste 4 år. Jeg vil gerne oplyse, at beretningen for 1966-67 var på 22 sider, den for 1968-69 var på 13 sider, og for 1970-71 og 1972-73 er der altså ikke kommet nogen beretning.

Nu er det ikke altid beretningens længde, der er afgørende. Hvis den er klar og koncis og har nogle værdifulde oplysninger, gør det ikke noget, den ikke fylder ret meget. Men når man læser disse beretninger, som altså fører op til 1969, kan man ikke få noget rigtigt indtryk af, hvad der egentlig foregår. Jeg henviser til, at der under det vigtige punkt „Henvendelser til nævnet“ for begge 2 års perioder står: „Fra virksomheder og enkeltpersoner har nævnet modtaget en række henvendelser“ Ikke en gang noget om antallet af henvendelser.

Jeg er bekendt med ministerens svar tidligere til hr. Hans Toft om, at gageudbetalin-

[Melchior.]

gen til nævnets medlemmer er indstillet, men man har stadig væk et sekretariat, og i mit spørgsmål skulle der faktisk have stået, om ministeren påtænker at nedlægge sekretariatet og ikke nævnet, som jo bygger på en lov, som ministeren ikke sådan uden videre kan ophæve.

Det, der for mig er væsentligt i hele denne sag, er, at når loven om udbyttedeling ikke fungerer mere, end at sekretariatet ikke engang over en 4 års periode føler sig tilskyndet til bare at berette, hvad der er foregået, må man med sorg konstatere, at man altså ikke gennem denne lovgivning er kommet nogen vegne med de hensigter, der lå bag loven. Der træder så forhåbentlig snart noget andet i stedet.

Arbejdsministeren (Johan Philipsen):

Inden jeg besvarer de af hr. Melchior stillede spørgsmål, tror jeg, det vil være nyttigt at gøre et par bemærkninger om udbyttedelingensnævnets sammensætning og dets virksomhed.

Udbyttedelingensnævnet er nedsat i henhold til lov nr. 131 af 16. april 1957 og består af 10 medlemmer, hvoraf de 8 er udpeget af forskellige arbejdsmarkedsorganisationer, og til nævnet er knyttet et lille sekretariat. Nævnets opgave er at sprede oplysning om udbyttedelingsordninger både i form af kontant udbyttedeling, gennem, såkaldte arbejderaktier og obligationer og i form af sociale fonds. Ved siden af sin oplysningsvirksomhed har nævnet ret og pligt til over for organisationer og myndigheder at tage initiativer, der kan fremme samarbejdet på virksomhederne omkring økonomisk fællesskab.

Til det første spørgsmål om udbyttedelingensnævnets afgivelse af beretning må jeg fremhæve, at ifølge loven har udbyttedelingensnævnet ikke nogen forpligtelse til at afgive beretning om sin virksomhed. Det må bero på en afvejning af, om der kan være en sådan offentlig interesse i en beretning, at omkostningerne ved beretningens udarbej-

delse og trykning m. v. kan anses for rimeligt begrundede.

Som led i udbyttedelingensnævnets oplysningsvirksomhed har nævnet til og med året 1970 udsendt 6 årsberetninger, hver dækkende 2 år, foruden adskillige andre publikationer. Ved lov af 9. juni 1971 om beskatning af pensionsordning m. v. og ved en samtidig ændring af ligningsloven blev der efter anbefaling af udbyttedelingensnævnet gennemført nye bestemmelser, der skulle opmuntre til oprettelse af forskellige sociale fonds. Udbyttedelingensnævnet har ønsket, at den næste beretning skulle indeholde erfaringsmateriale om denne lovgivnings betydning.

Med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt jeg påtænker at søge nævnet nedlagt, vil jeg sige, at nævnets sekretariat i 1973 i omkring 100 sager har ydet bistand af ganske omfattende karakter vedrørende gennemførelse af udbyttedelingsordninger i form af sociale fonds med forskellige velfærdsforanstaltninger til formål, og i den forløbne del af 1974 er der af sekretariatet behandlet et lignende antal sager. Der synes således fortsat at være behov for en statslig fødselshjælper ved tilvejebringelse af frivillige udbyttedelingsordninger.

Afsluttende vil jeg gerne sige, at vi er jo inde i en tid, hvor der trods uenighed om form og metoder fra alle sider vises interesse for under en eller anden form at stimulere lønmodtagernes interesse for virksomhedernes økonomiske vækst, og under disse forhold forekommer det mig at være for tidligt at tage stilling til en ophævelse af udbyttedelingsloven og dermed til nævnets og kontorets nedlæggelse.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Poulsgaard* (FP) til boligministeren:

„Vil ministeren tage afgørelsen om nedrivning af toldbygningen i Sønderborg op til fornyet overvejelse?“

(Spm. nr. 236).

[Poulsgaard.]

Skriftlig begrundelse.

Omkring 1.500 personer har underskrevet en protest mod nedrivning, og i en sparetid er det fuldstændig barokt at ofre omkring 400.000 kr. på nedrivningsarbejde, når man samtidig ved, at få skridt derfra skal opføres en ny toldbygning.

Som det fremgår af de mange underskrifter, er det langt fra alle, der deler den opfattelse, at den gamle toldbygning ikke falder ind i den arkitektoniske helhed. Personligt mener jeg, at den pynter, og i øvrigt ville bygningen egne sig glimrende til restaurant el. lign.

Poulsgaard (FP):

Jeg vil gerne lige have lov til at citere lidt fra et par breve, som de borgere i Sønderborg, der står for underskrifternes indsamling, har sendt:

Med henvisning til de før kommunevalget afgivne valglofter, hvor man fra så godt som alle sider har slået om sig med ord, som kontakt mellem borgere og byråd, nærdemokrati, fornuftig anvendelse af skattekrone, besparelse, udgiftsprioritering, støtte til fritidsaktiviteter osv., vil vi protestere. Vi vil nu gerne se, om vi kan tage løfterne alvorligt, eller om det nye byråd uden videre vil sidde godt 1.400 protestunderskrifter overhørig.

Jeg mener at vi skal fremme nærdemokratiet, og venstre er jo også et af de partier, der går ind for det. Og når en by som Sønderborg kan samle næsten 1.500 underskrifter for bevarelse af en bygning, må der tages hensyn til det. Det er ingen gammel bygning, det drejer sig om, den er opført i 1927 og er restaureret og istandgjort i 1960'erne. Så siger man, at den skal væk, for at slottet kan frigøres, og fordi den skæmmer udsigten til slottet. Det er igen det med øjnene, der ser.

Ifølge avisreferater har boligministeren, jeg tror, det var den 24. april truffet denne afgørelse uden om det nye byråd. Jeg synes, det er en forhastet afgørelse, og jeg beder boligministeren om på ny at overveje den.

Boligministeren (Johan Philipsen):

Tanken om at nedrive den tidligere toldkammerbygning i Sønderborg, der ligger såvel på slottets som på kommunens grund,

er ikke ny. Allerede i 1920, da man foretog en stor udvidelse af den daværende toldkammerbygning, så den kom til at ligge kun 13,5 m fra slottets nordøstlige hjørne, var der mange betænkeligheder ved det påtrængende naboskab, som man udsatte det gamle slot for, men det var dengang meget nødvendigt for toldvæsenet at få mere plads.

Da man i sommeren 1973 afsluttede restaureringen af slottet til en samlet omkostning af ca. 15 mill. kr., forstærkedes ønskerne, ikke mindst fra lokal side, om en anstændig ordning af slottets omgivelser, så man igen fra havneområdet kunne opleve slottet, sådan som det oprindeligt var: en fritliggende fæstning på et næs i Als Sund.

Da toldkammerbygningen nu er frigjort for toldformål, er spørgsmålet om nedrivning eller overgang til anden anvendelse blevet aktuelt. Jeg har den 22. april i år haft et møde i Sønderborg med repræsentanter for Sønderborg byråd og Sønderjyllands amtsråd, og vi foretog en fælles besigtigelse af bygningen. Det er mit indtryk, at der er tale om en ret slidt bygning, og at der skal ofres ret betydelige beløb for at få bygningen indrettet til andet formål.

Jeg har naturligvis også sat mig ind i de protester, der er indsamlet imod bygningens nedrivning, og jeg er for så vidt enig i en del af de synspunkter, der er anført i protestskrivelsen. Dog kan jeg ikke være enig i, at bygningen ligefrem pynter på slottet. På dette møde med de kommunale repræsentanter blev det tilkendegivet, at der trods de modtagne protester var overvejende stemning i kommunalbestyrelsen for at søge bygningen nedrevet, og man var villig til aktivt at bidrage til slottets frilæggelse. Der blev fra de to kommuners side givet tilsagn om at deltage i udgifterne til erhvervelse af bygningen og til nedrivningen med hver en tredjedel, således at statens andel kun ville udgøre en tredjedel af de samlede udgifter. Da bygningen skønnes at kunne erhverves for ca. 400.000 kr. og nedrivningen formodentlig vil koste ca. 30.000-40.000 kr., hvortil kommer en mindre udgift til retablering af pladsen, vil statens samlede bidrag beløbe sig til ca. 150.000 kr.

Jeg finder at det, set i forhold til de hidtil anvendte udgifter til slottets restaurering — de 15 mill. kr. — er et beskedent beløb, og

[Boligministeren.]

Jeg agter at søge finansudvalget om tilslutning til at afholde dette beløb som statens bidrag til slottets frilæggelse.

Og så vil jeg føje til, at det selvfølgelig er rigtigt, at der er 1.492 personer, der har protesteret. Det er også rigtigt, at man med en vis ret kan påstå, at man nedriver en bygning, som ved ombygning kunne anvendes til andre ting, men set med mine øjne drejer det sig om en typisk situation, hvor man, hvis man vil ofre flere penge, kommer til at gøre det, man aldrig bør gøre: smide gode penge efter dårlige. Jeg står altså fast på, at det var en fornuftig afgørelse, der blev truffet den formiddag i april i Sønderborg.

Poulsgaard (FP):

Ja, jeg fik jo ingenting at takke ministeren for, og det havde jeg sådan set heller ikke ventet. Jeg var i mit første indlæg inde på, at jeg mener, bygningen pynter, men ministeren har den modsatte opfattelse. Det korte af det lange er imidlertid, at i en tid, hvor der snakkes om, at nærdemokratiet skal sættes i højsædet, og hvor staten skal spare — vi har i dag fået en buket spareforslag forelagt — er det urimeligt at bruge de penge. Det er 100 pct. givet, at den bygning, der blev ofret summer på i 1960'erne, kunne bruges til en masse formål.

Jeg vil fastholde, som jeg sagde før, at den pynter. Det er jo ikke en træbarak, det er en bygning med spir og buer på. Efter min mening falder den fuldstændig ind i helheden, og man skal være meget uheldigt placeret for ikke at kunne se slottet. Hvis man endelig ikke skulle kunne se de nederste vinduer i slottet, der er muret til, er man såmænd heller ikke gået glip af noget.

Jeg beklager, at ministeren har truffet denne afgørelse i en tid, hvor nærdemokratiet er sat i højsædet.

Boligministeren (Johan Philipsen):

To bemærkninger. Det er rigtigt, at vi skal have nærdemokrati, men det må være væsentligt, at et for nylig på normal vis valgt byråd og et på normal vis valgt amtsråd bekræfter de tidligere råds beslutning i denne sag. Det må være væsentligt, at den sønderjyske befolknings lovligt valgte repræsentanter har truffet denne afgørelse. Det må i min vurdering veje meget tungere

end 1.492 protestunderskrifter. Vi ved jo, at det i dette land desværre er alt for let at samle underskrifter. Jeg står altså fast på den afgørelse, som er truffet, alle forhold taget i betragtning.

Poulsgaard (FP):

En ganske kort replik til ministeren. Det var interessant, at ministeren vil sætte nærdemokratiet ud af spillet. De menneskers mening, der gør et kæmpearbejde for en sag, de tror på, har ingen værdi. Jeg kunne godt lide at tilføje, at vi har lige set et byråd, der har besluttet, at et center skulle bygges. Nu har vælgerne med en klar majoritet sagt nej til dette. Det er nærdemokrati.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Gerstrøm* (FP) til indenrigsministeren:

„Agter ministeren at forbyde den medicinske brug af LSD?“
(Spm. nr. 238).

Skriftlig begrundelse.

Der findes efterhånden mange eksempler på, at LSD-behandlinger har gjort patienter til psykiske invalider. Generelt nævnes lidelser som synsforstyrrelser, flimren for øjnene i perioder, genoplevelse af frygtelige hallucinationer og apati i en sådan grad, at det medfører uarbejdsdygtighed.

Endvidere kendes her i landet to tilfælde, hvor LSD-påvirkede personer har begået mord — i det ene tilfælde var stoffet lægeordineret.

Det forekommer derfor indlysende, at LSD er så farligt, at det bør totalforbydes.

Gerstrøm (FP):

Vi har en del eksempler på, at sundhedsstyrelsen ikke er bange for at slå hårdt og effektivt ned, når den synes, det er nødvendigt. Vi så damen med migræneklinikken, hun fik straks en retssag på halsen. Det er i dag forbudt at indføre det ufarlige stof Gerovital. Forbuddet mod Cyklamaf kom som lyn fra en klar himmel, skønt der ikke var beviser for, at det var farligt.

Så har vi stoffet LSD. Det er i dag totalt forbudt sådan ude i almindelige kredse, men hos læger er det tilladt, læger kan bruge det til forsøg, som de nu har lyst til det.

Der er sket mange skader ved de LSD-

[Gerstrøm.]

behandlinger og LSD-forsøg, der er foretaget herhjemme i de sidste godt 10 år. Jeg har hørt om 25-30 mennesker, der er blevet psykisk invaliderede af de LSD-behandlinger, de har fået, og der er sket to mord under indflydelse af LSD. I det ene tilfælde var LSD-stoffet lægeordineret.

Derfor mit spørgsmål til indenrigsministeren: agter ministeren at forbyde stoffet LSD totalt?

Indenrigsministeren (Jacob Sørensen):

Ifølge de gældende regler om euforiserende stoffer må stoffet LSD kun benyttes til medicinsk og videnskabelig brug. Andre stoffer som f. eks. hash, eller som dets officielle navn er cannabis, eller som dets officielle navn er opium må ikke forefindes her i landet, medmindre indenrigsministeriet under ganske særlige omstændigheder og på nærmere fastsatte vilkår giver tilladelse dertil.

Det af folketinget i henhold til grundlovens § 71, stk. 7, nedsatte tilsyn, dvs. tilsynet med personer, som administrativt er berøvet friheden, har for nylig anmodet mig om at søge oplyst, på hvilke hospitaler der foretages forsøg eller behandling med LSD. Disse oplysninger søges i øjeblikket fremskaffet dels gennem direktoratet for statshospitalerne, dels gennem sundhedsstyrelsen. Det endelige resultat af denne undersøgelse foreligger endnu ikke, men det er mig bekendt, at sundhedsstyrelsen i øvrigt i forbindelse med en revision af bestemmelserne om euforiserende stoffer overvejer, hvorvidt man skal skærpe reglerne om LSD.

Når spørgeren anfører, at det forekommer indlysende, at LSD er så farligt, at det bør totalt forbydes, vil jeg dog gerne nævne, at det for mig er oplyst, at man såvel her i landet som i udlandet med egnede tilfælde har fået fortrinlige behandlingsresultater hos patienter, der ikke ville have været tilgængelige for nogen anden kendt behandling.

På spørgsmålet, om jeg vil forbyde den medicinske brug af LSD, må svaret derfor blive, at jeg vil afvente de sagkyndiges undersøgelser, før jeg tager endelig stilling her til.

Gerstrøm (FP):

Med hensyn til de gode resultater ved

anvendelsen af stoffet LSD vil jeg gerne anføre over for ministeren, at ifølge de oplysninger, jeg har, kan man måske fremvise to eller tre mennesker, der har fået gode resultater, mens der er 25-30 mennesker, der har, kan man sige, ubeskrivelige lidelser som følge af LSD-behandlingerne. Hvis de tal holder stik, må det dog være åbenbart, at stoffet straks bør totalt forbydes. Men jeg takker for ministerens oplysninger om, at han vil undersøge stoffets brug, og jeg håber, han vil foretage en grundig og dybtgående undersøgelse, således at vi hurtigt kan nå frem til, at dette stof bør totalt forbydes.

Indenrigsministeren (Jacob Sørensen):

Hvis disse oplysninger holder stik, vil jeg ikke være uenig med spørgeren i, at man må overveje at forbyde stoffet, men det, vi skal have undersøgt, det, vi skal have klarlagt, er, om det virkelig er således, at det antal, der har gode resultater, står i et urimeligt misforhold til de ulykker, der sker. Så må man tage det op, men vi skal have den undersøgelse gennemført først.

Gerstrøm (FP):

Jeg skal sluttelig spørge ministeren, om han, når resultatet af den undersøgelse foreligger, vil tilstille § 71-tilsynet resultatet.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Ib Christensen* (DR) til handelsministeren:

„Gennem hvilken procedure agter regeringen at sikre sig, at folketinget får den reelle afgørelse om opførelse af atomkraftværker i Danmark, og at der levnes befolkningen fornøden tid til oplysning og debat om problemerne?“

(Spm. nr. 239).

Skriftlig begrundelse.

Ifølge dagspressen agter Elsam snarest at ansøge om tilladelse til opførelse af et atomkraftværk på Gylling Næs.

Der var under folketingets energidebat bred tilslutning til det synspunkt, at folketinget i hvert enkelt tilfælde skulle afgøre, om og hvor der skulle opføres atomkraftværker, ligesom alle ønskede fornøden tid til oplysning og debat om atomenergiens muligheder og risici.

[Ib Christensen.]

Det må derfor være rigtigt, også til beskyttelse for beboerne på Gylling Næs, at offentligheden underrettes om, hvilke planer regeringen har for den procedure og tidsramme, der skal sikre folketingets kontrol med og en dybtgående offentlig debat om atomenergiens udnyttelse.

Ib Christensen (DR):

Selv om folketinget reelt har besluttet at nedsætte et energiudvalg for at sikre folketingets kontrol med en eventuel udnyttelse af atomenergien, har jeg alligevel fundet, at det ville være af stor interesse for offentligheden at vide, hvilke tanker regeringen siden energidebatten måtte have gjort sig med hensyn til tidsrammer og procedure for virkelig at gøre denne parlamentariske kontrol fra folketingets side reel.

Der er jo i området Gylling Næs nogen utryghed hos beboerne omkring det forhold, at Elsam agter at søge eller måske allerede nu har ansøgt om tilladelse til at etablere et atomkraftværk, og der har også været presseforlydender i lederartikler om, at man måske stillede folketinget mere eller mindre over for et reelt fait accompli. Derfor imødeser jeg regeringens svar på det spørgsmål, jeg har stillet, med spænding.

Handelsministeren (Nyboe Andersen):

Jeg tilkendegav for små 3 uger siden under vores energidebat, at regeringen tilsluttede sig ønsket om, at der skulle nedsættes et særligt energipolitisk udvalg i folketinget med omfattende bemyndigelser i forbindelse med den videre udvikling af energiproduktionen her i landet. Regeringen vil selvsagt holde dette udvalg forsynet med alt materiale vedrørende disse spørgsmål og også drøfte den videre procedure med udvalget.

Jeg går ud fra og forstår, at dette udvalg vil blive nedsat i den allernærmeste fremtid, og jeg finder, at det ville være urimeligt, hvis regeringen på nuværende tidspunkt selv lagde sig fast på en procedure henover hovedet på dette udvalg. Jeg mener, at det er et spørgsmål, der i høj grad skal drøftes under de indledende drøftelser mellem regeringen og dette udvalg. Det vil også få lovforslaget om godkendelse af atomanlæg til behandling og på den måde i det hele taget få en central placering i det videre arbejde.

Jeg vil gerne sige vedrørende Elsams forberedelser, at der vil ikke fra regeringens side blive truffet nogen foranstaltning, blive givet noget tilsagn el. lign., som foregriber folketingets afgørende stillingtagen til det principielle spørgsmål om opførelse af kernekraftværker her i landet.

Vi skal formentlig have drøftelser med elværkerne i nær fremtid, og det er klart, at dette standpunkt vil blive klart præciseret fra regeringens side. Det følger jo af det tilsagn, vi gav under energidebatten.

Med hensyn til oplysningsarbejdet var der jo under energidebatten bred tilslutning til, at vi skulle have et sådant arbejde sat i gang, og jeg kan sige, at i de 2-3 uger, der er gået siden denne debat, har vi arbejdet i handelsministeriet med at finde frem til former for tilrettelæggelse af et sådant arbejde og forberedt spørgsmålet om, hvordan man skaffer de fornødne pengemidler til det osv. Der holdes i denne stund, mens jeg står her, møde om det i handelsministeriet. Vi ligger altså ikke på den lade side med hensyn til at få iværksat en sådan oplysningskampagne.

Ib Christensen (DR):

Jeg takker ministeren for svaret, som jeg opfatter på den måde, at der ikke reelt heller vil blive truffet afgørelse i denne sag, uden at folketinget er velorienteret, uden at folketinget reelt får afgørelsen.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Man vendte herefter tilbage til dagsordens punkt 1, der var:

Forhandling om forsvarsministerens skriftlige redegørelse af 25. april 1974 for Christianias udvikling.

Forhandlingen genoptoges.

Lindholt (FP):

Det er blevet hævdet, at Christiania er et overordnet socialt eksperiment. Jeg vil gerne i det høje ting berette om en hændelse, der er refereret i Morgenavisen Jyllands-Posten den 24. februar 1974, og kommentatoren i denne er læge Helge Kjærsgaard.